

MERCURIUS

Rohkeita johtajia
Turun kauppakorkeakoulussa

Professori Mika Widgrén:

Laatuartikkeleita ja
kansainvälistä yhteistyötä

Tutkimuksella yliopisto luo asiantuntemuksensa

Mercuriuksen tämän numeron pääteemana on tutkimus Turun kauppakorkeakoulussa. Yliopistojen toiminnassa on kolme tukipilaria: tutkimus, opetus ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Kaikki nämä alueet ovat tärkeitä ja tarpeellisia, mutta tutkimuksella on lisäksi sellainen erityispiirre, että sen avulla yliopisto voi profiloitua ja luoda oman erityisen asiantuntemuksensa.

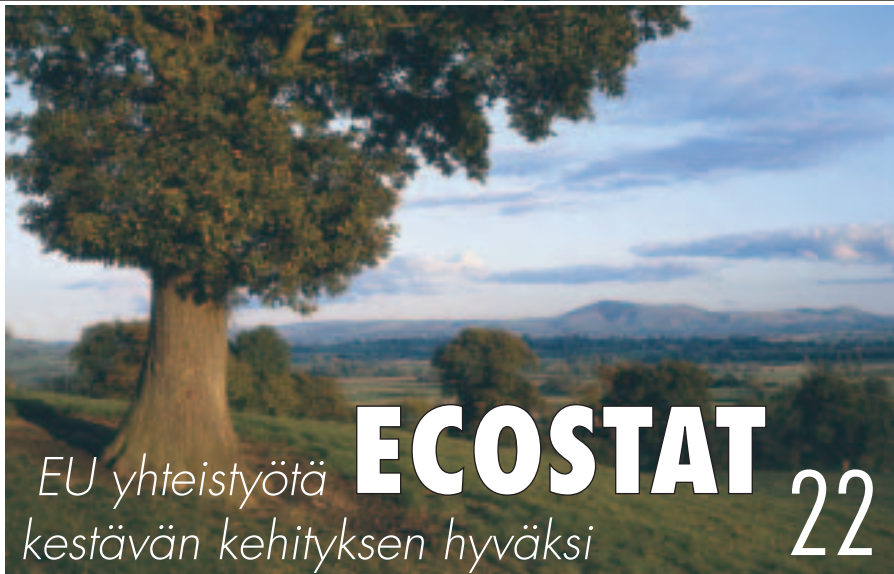
Tieto ja osaaminen ovat yliopiston menestyksen avaimia, joten erottautuminen muista vaatii innovatiivisen tiedon tuottamista tutkimustyön avulla. Tiede on aina ollut globaalia ja uuden kontribuution kriteerit ovat olleet kansainvälisiä. Tilanne on kuitenkin siinä mielessä edelleen muuttumassa, että maapalloistuminen vähentää alueiden ja maiden välisiä rajoja. Aikaisemmin tutkimuksessa saattoi olla kansallisia tutkimusteemoja, kontribuutioita ja hankkeita, mutta tällaiset fokusoinnin mahdollisuudet vähenevät. Tutkimustulokset ja niihin perustuva koulutus liikkuvat maiden ja maanosien välillä vapaasti ja aidosti.

Turun kauppakorkeakoulun haasteena on pysyä kansainvälisessä tutkimusympäristössä jatkuvasti kil-

pailukykyisenä. Nykyinen tilanne on sangen hyvä, kun korkeakoulumme tutkijat ovat menestyneet kilpaillun tutkimusrahoituksen hankinnassa. Turun kauppakorkeakoulu on uudistanut strategista ajatteluaan tässä hengessä niin, että seuraavaksi tavoitteeksi on asetettu saavuttaa asema "kansainvälisesti tunnustettuna liiketalouden asiantuntijana". Valmistelutyössä on todettu, että tämä on meille keskeinen missio tulevana vuosina.

Strategian suunnittelussa on esitetty keinoja tämän mission toteuttamiseksi niin, että nykyiset vahvuudet säilyvät. Turun kauppakorkeakoulu tulee olemaan hyvä kouluttaja ja yhteiskunnallinen vaikuttaja myös tulevaisuudessa, mutta osaa misperusta menestykselle hankitaan kansainvälisillä tutkimuksen markkinoilla. Voimme saavuttaa asettamamme tavoitteen kuitenkin vain yhteisin ponnistuksin niin, että jokainen henkilökuntamme jäsen tekee oman osuutensa mahdollisimman laadukkaasti ja tehokkaasti. Näin Turun kauppakorkeakoulusta muodostuu organisaatio, jolla on osaava henkilökunta ja välineistö toteuttaa vaativia tutkimushankkeita.

Tapio Reponen
rehtori

Julkaisija:

Turun kauppakorkeakoulu
Rehtorinpellonkatu 3
20500 Turku
www.tukkk.fi

Päätoimittaja:

Riitta Birkstedt
p. (02) 481 4264
riitta.birkstedt@tukkk.fi

Toimitusneuvosto:

Annika Sabell, TuKKK
Jaana Palmroos, TuKKK
Riitta Birkstedt, TuKKK
Mikko Grönman, Jokiranta Oy

Taitto:

Tuuli Holopainen
Viestintätoimisto Jokiranta Oy
www.jokiranta.info

Valokuvat:

Annika Sabell
Studio Vizualis / Esko Keski-Oja
Ingram Imagelibrary

Painatus: Paino-Raisio Oy

Painomäärä: 4000 kpl
ISSN 0788-9747

Tilaukset, osoitteenmuutokset
ja palautteet:
tiedotus@tukkk.fi

Pääkirjoitus	2
Kansainvälisyys tarkoittaa laatuartikkeleita sekä yhteistyötä	4
Yrittäjyysaktiivisuus kansainvälisessä vertailussa	6
Arvoa yhteistyöstä yritysverkostoissa	6
Vuoden graduissa näkyy persoonallinen panos	7
Terveet kaupungit itämeren alueella	8
Yritysten yhteiskuntavastuu kiinnostaa	8
Rohkeita johtajia Turun kauppakorkeakoulussa	9
Uutisten kieli on tiivistä ja ymmärrettävää	10
Tulevaisuuden tutkimuskeskus YK:n huippukokouksessa ..	10
Mihin ekonomi tarvitsee suomea?	11
Kansantaloustieteen professori, vararehtori Paavo Okko 60 vuotta	12
ENSR – Näköalapaikka eurooppalaisiin PK-yrityksiin	14
Orvo Kiesi: Yliopistojen ja yrityselämän vuorovaikutuksessa kumpikin osapuoli kehittyä	16
Lahjoituksena 10 serigrafiaa	16
Baltian ja Puolan talousseuranta käynnistynyt	17
In Memoriam: Kalle Kangas	18
Tulevaisuus kiikarissa – kestävyys puntarissa	19
ECIS2004: European Conference on Information Systems	20
Liiketoimintaosaamisen haasteet tulevaisuuden Euroopassa	21
ECOSTAT – EU yhteistyötä kestävän kehityksen hyväksi	22
Alueellisen kilpailukyvyen parantaminen tulevaisuudentutkimuksen menetelmien avulla	23
Open access haastaa perinteiset tiedejulkaisut	24
Kunniamerkkejä ja nimityksiä	25
Väitöksiä	26
Julkaisuja	29
Valmistuneita	30
Tapahumakalenteri	31

*Kansantaloustieteen professori,
vararehtori Paavo Okko 60 vuotta*

Kansantaloustieteen professori Kansainvälisyys laatuartikkeleita

Kansantaloustieteen professori Mika Widgrén on kansainvälisen tason tutkija. Hänen työnsä tuloksia on julkaistu arvostetuissa kansainvälisissä tiedejulkaisuissa ja Widgrénin artikkeleihin viitataan usein. Turun kauppakorkeakoulun tutkimuspisteytysjärjestelmän vertailussa hän on ylivoimainen ykkönen.

Tutkimus on kansainvälistä, kun sen tulokset julkaistaan muuallakin kuin Suomessa. Toinen kriteeri on kansainvälinen yhteistyö. Valtaosa kansainvälisistä julkaisuistani on tehty yhteistyössä ulkomaalaisten tutkijoiden kanssa. Paras palkinto tehdystä työstä on se, kun artikkeli julkaistaan jossain korkeatasoisessa julkaisussa kuten European Economic Review tai Economic Policy, määrittelee professori Mika Widgrén.

Mika Widgrén: tarkoittaa sekä yhteistyötä

– Tutkimuksen pisteytyksessä kansainvälisyyttä painotetaan, mikä on mielestäni aivan oikein. Pisteytys on toimiva kannustinjärjestelmä, vaikka se ei tutkijan kukkarossa tunnu. Laitoksen rahoituksessa korkeat pistemäärät kuitenkin näkyvät: mitä enemmän pisteitä, sitä enemmän mahdollisuuksia tehdä kansainvälistä tutkimusta ja julkaisuja. Tätä positiivista kierrettä on tavoiteltava ja kannustettava, linjaa Turun kauppakorkeakoulun yleisen taloustieteen laitoksen johtaja Mika Widgrén.

Tuore turkulainen

Tunnustettu tutkija on tuore turkulainen. Koti vaihtui Espoosta Turkuun viime vuoden syyskuussa. Turun kauppakorkeakoulun kansantaloustieteen professoriksi Widgrén nimitettiin elokuussa 2000.

– Veikko Reinikainen jäi vuotta aikaisemmin eläkkeelle ja Paavo Okon vinkistä hain viranhoitoa vuodeksi. Olin juuri palannut Yhdysvalloista, jossa vierailin MIT:ssä seitsemän kuukautta. Puntarissa olivat Etlan tutkimusohjaajan paikka sekä mahdollinen professuuri Turussa. Turkuun tulin, enkä ole päätöstäni katunut, Widgrén sanoo.

Valtiovieteen maisteriksi Widgrén valmistui Helsingin yliopistosta vuonna 1990. Ensimmäinen työnantaja oli Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, jossa hän työskenteli viisi vuotta 90-luvun taitteessa.

– Olin tekemässä ennusteita ja osallistuin niihin suuriin virheisiin, joita vuonna 1990 tehtiin, Widgrén hymähtää ja jatkaa.

– Pari vuotta myöhemmin siirryin projektiryhmään tutkimaan kansainvälistä taloutta ja erityisesti Euroopan integraatiota. Etlan tutkimusjohtaja **Kari Alho** luki graduni, joka käsittelee menetelmiä, joilla päätöksentekoa voidaan analysoida. Hän kysyi, onko menetelmiä mahdollista käyttää tilanteessa, jossa Suomi on EU:n jäsen. Tämä oli merkittävä käänne kohti kansainvälistä tutkimusta, Widgrén selvittää.

Toinen tärkeä askel kohti kansainvälistä

tutkijanuraa olivat vuodet tutkimusjohtajana Yrjö Jahnssoonin säätiossä.

– Tutkijan työpaikkana Yrjö Jahnssoonin säätio on unelma, sillä aikaa ja resursseja on riittävästi. Työskentelin tutkimusjohtajana vuodet 1994-2001 ja sinä aikana tutustuin myös valtaosaan niistä henkilöistä, joiden kanssa olen edelleenkin kansainvälisellä tasolla tekemisissä.

Etlä-aikana Widgrén aloitti myös väitöskirjatyön, joka valmistui vuonna 1995. Osana väitöskirjaa valmistui neljä artikkelia, jotka julkaistiin kansainvälisissä refereemennettelyä käyttävissä julkaisuissa. Väitös käsittelee EU:n päätöksentekoa.

Professori oppi paljon

– Väitös sijoittuu politiikantutkimuksen ja kansantaloustieteen välimaastoon. Väitöstyön ajoilta periytyvät yhteyteni Turun yliopiston valtio-opin laitokseen. Kansainvälinen talous nousi konkreettisesti esiin, kun hoidin vuoden Tampereen yliopiston kansainvälisen talouden professuuria 1996–97. Sinä aikana opin todella paljon, kertoo Widgrén.

Widgrénin mukaan kansainvälisen tutkimuksen tekeminen ei ole ensisijaisesti paikasta tai yliopistosta kiinni. Turun kauppakorkeakoulukin tunnetaan kansainvälisesti, mutta tekijöiden kautta.

– Kansainvälisissä konferensseissa nimeni on usein oikein, mutta sen alla lukeekin Turun yliopisto. On minua turkkilaiseksikin luultu, Widgrén nauraa.

– Tutkijat voivat olla henkilöinä kansainvälisesti tunnettuja, sillä tutkimus- ja yhteistyöhankkeet ovat viime kädessä tutkijasta kiinni, ei yliopistoista. Tutkijavaihto on vahvin tapa, jonka kautta kaikki alkaa. Siitä seuraa yksittäisten tutkijoiden yhteydenpito ulkomaisiin yliopistoihin, uusia tutkimushankkeita ja kansainvälisiä tutkimustuloksia. Tutkimuskenttää edistää se, että joskus tavataan myös kasvokkain, vaikka oluella. Kansainvälinenkin tutkimus on lopulta sosiaalista toimintaa.

Asiantuntijatehtävät

Centre for Economic Policy Research, Lontoo, Research Affiliate 1994-1999, Research Fellow 2000-
EU-komissio DGII, sisämarkkinaevaluaatio, 1996

ETLA 1994-2001

Suomen Pankin tutkimustoiminnan arviointi (yhdessä John Flemming ja Marcus Miller 1999)

CESifo, München, Research Fellow 2000-

Merkittävimmät tutkimusprojektit

Decision Making in the European Union, yhdessä University of Groningen, University of Nijmegen, University of Leiden, University of Konstanz, Turun kauppakorkeakoulu, Turun yliopisto, University of Michigan Ann Arbor, 1999-2003

Rahoittajat: Dutch Science Foundation, German Research Foundation, Yrjö Jahnssoon Foundation

Pankkikilpailu globaalistuvilla markkinoilla, projektijohtaja, TuKKK 2000-2002

Rahoittaja: Osuuspankkiryhmän Tutkimussäätio

Päätöksentekoinstituutioiden teoria ja EU, projektijohtaja, yhdessä TuKKK, TY (valtio-oppi ja taloustiede), HY, 2002-2003 rahoittaja: Yrjö Jahnssoonin säätio

Kasvu ja konvergenssi Suomen lähialueilla, yhdessä ETLA ja TuKKK, 2000-2003

Rahoittaja: Suomen Akatemia

Yrittäjyysaktiivisuus kansainvälisessä vertailussa

Kansainvälisessä yrittäjyyttä koskevassa GEM-tutkimuksessa (The Global Entrepreneurship Monitor) vertaillaan vuosittain eri maiden yrittäjyysaktiivisuutta. Seuranta aloitettiin vuonna 1999, jolloin mukana oli kymmenen maata. Vuonna 2003 tutkimus kattoi jo 31 maata.

GEM on voittoa tavoittelematon akateemisten tutkijoiden konsortio, jonka tavoitteena on tuottaa korkealaatuista tutkimustietoa yrittäjyudesta mahdollisimman suuren yleisön käyttöön.

GEM-tutkimukseen osallistuu aktiivisesti yli 120 tutkijaa eri maista. Suomen GEM-tutkimusta johtaa professori **Erkko Autio** Teknillisestä korkeakoulusta. Turun kauppa-korkeakoulusta mukana tutkimuksessa on professori **Anne Kovalainen**.

GEM on tällä hetkellä suurin yksittäinen yrittäjyyttä koskeva tutkimus maailmassa.

Tutkimusohjelmassa tarkastellaan erityisesti yrittäjyysaktiivisuuden merkitystä kansalliselle talouskasvulle sekä mahdollisuus- ja pakko-yrittäjyyden luonnetta. Yrittäjyysaktiivisuus määritellään niiden henkilöiden osuutena työikäisestä väestöstä, jotka joko yrittävät aktiivisesti perustaa omaa uutta yritystä tai toimivat yrittäjänä uudessa yrityksessä.

Suomalaisten yrittäjyysaktiivisuus nousussa

Vuotta 2003 koskevassa GEM-raportissa vertaillaan 31 maan yrittäjyysaktiivisuutta.

Kokonaisvertailussa Suomi sijoittuu sijalle 15. Sen sijaan vertailussa mukana olevien 17 Euroopan maan välillä Suomi on sijalla viisi. Vuoteen 2002 verrattuna Suomen aikuisväestön yrittäjyysaktiivisuus on hienoisessa nousussa; yrittäjyysaktiivisuus nousi 4,5 prosentista 6,9 prosentin tasolle. Tutkimusta varten haastateltiin runsaat 2000 työikäistä aikuista. Vuoden 2004 aineisto on huomattavasti laajempi ja antaa mahdollisuuksia myös alueelliseen vertailuun Suomen sisällä. Suomen osuutta ovat rahoittaneet KTM ja Tekes.

Arvoa yhteistyöstä yritysverkostoissa

Yritysten liiketoimintaympäristö verkostoituu kun yritykset ulkoistavat toimintojaan ja hakeutuvat strategiseen yhteistyöhön muiden yritysten kanssa. Verkostoitumista ovat vauhdittaneet mm. yritysten erikoistuminen, pääomien vapaa liikkuminen ja tieto- ja kommunikaatioteknologian luomat uudet mahdollisuudet. Verkostoista on tullut yrityksille strategisesti merkittävä kysymys. Yritysten on luotava yhteistyösuhteita menestyäkseen globaaleilla, tehokkuutta ja innovatiivisuutta vaativilla markkinoilla.

Markkinoinnin kenttään verkostoituminen on avannut lukuisia kiinnostavia tutkimusalueita. Kolme erityisen kiinnostavaa aluetta ovat asiakasarvon tuottamiseen tähtäävät verkostoitumisen muodot, esim. tuote- ja palvelukokonaisuuksien tuottamisen, tuotekehittelyn ja jakelun alueella, asiakassuhteiden johtaminen verkostoituneilla markkinoilla sekä verkostojen muutoksen ja dynamiikan ymmärtäminen. Miten esimerkiksi tuotekehitys yhteistyö toimii korkean teknologian tuotteissa? Miten asiakkaiden salkuttamista eli yrityksen asiakaskannan ryhmittelyä ja ryhmäkohtaista markkinointisuunnittelua hyödynnetään suhdejohtamisen työkaluna verkostoi-

tuneilla markkinoilla? Tai miten verkostoituneen toimintaympäristön muutokset vaikuttavat valmistajan ja jakelijan suhteeseen?

ValueNet verkotti kauppatieteelliset tutkijat

ValueNet-tutkimusprojektissa on kolmen vuoden ajan tutkittu arvoa luovia yritysten verkostoja sekä suhteiden johtamista verkostoissa. Hankkeessa on tunnistettu erilaisia arvoa luovien strategisten verkostojen tyyppisiä, on pyritty erittelemään verkostojen kehittymistä selittäviä tekijöitä ja tuottamaan uutta tietoa verkostojen johtamisesta ja sen vaatimista kyvykkyyksistä. Turun kauppa-korkeakoulun markkinoinnin laitos on aktiivisesti mukana hanketta toteuttavassa kansallisessa tutkimuskonsortiossa yhdessä Helsingin kauppa-korkeakoulun markkinoinnin laitoksen sekä Åbo Akademin ja Oulun yliopiston kauppatieteellisten yksiköiden kanssa. TuKKK:lta on mukana kolme professoria, hankkeen vetäjä Aino Halinen-Kaila, Sten-Olof Hansén ja Helena Mäkinen sekä kahdeksan jatko-opiskelijaa, joista kaksi jo väitteli viime vuoden lopulla. Arto Lindblom väitteli vaihdantasuhteiden muutosvoimista päivittäistavaravalmistajan ja kaupan välillä ja Peter Zettinig syistä,

jotka johtavat yritysten välisten organisaatioiden luomiseen.

Sijoitus suomalaisen verkosto-osaamiseen tuottaa tulosta

Tutkimushanke lähti käyntiin Suomen Akatemian LIIKE-ohjelman tuella ja on saanut täydentävää rahoitusta vuosien varrella korkeakouluilta ja tutkimusrahastoilta. Tulokset ovat olleet lupaavia. Yksin Turun osahankkeessa on kahden jo valmistuneen väitöskirjan lisäksi odotettavissa 3-4 väitöstä seuraavien kahden vuoden kuluessa. Hankkeessa on syntynyt lukuisia konferenssijulkaisuja ja muita tieteellisiä artikkeleita. Hankkeeseen hakeutuu jatkuvasti myös uusia jatko-opiskelijoita. Hyvien tulosten tuottamisessa kansallisen konsortioyhteistyön ja rahoittajien roolia ei tule vähätellä. Kunnan panostuksella on saatu luoduksi verkosto-osaamisen ja -osaajien kriittinen massa, joka pystyy tuottamaan kansainvälisesti merkittäviä tutkimustuloksia ja ajattelun malleja suomalaisen liikkeenjohdon käyttöön. Todelliset yhteistyön tulokset ovat nähtävissä vasta pidemmällä aikavälillä.

Aino Halinen-Kaila
professori

Vuoden graduissa näkyy persoonallinen panos

Teksti: Virpi Kaukavuori • Kuvat: Esko Keski-Oja

Vuoden 2003 pro gradu –tutkielmiksi ehdolla olleiden töiden taso oli korkea. Tiede- ja opetusneuvoston nimeämä toimikunta palkitsi tällä kertaa kaksi työtä jaetulla 1000 euron palkinnolla. Palkitut olivat **Anni Vähä-Erkkilän** laskenta-toimen alaan kuuluva *Paperiton kirjanpito: Ostolaskujen hallinnointiprosessin sähköistämisen* sekä **Pekka Vimparin** kansantalouteen kuuluva *Pankin luottoriskin simulointi*.

– Palkituissa töissä tekijät toivat esiin omia ja mielenkiintoisia tutkimustuloksia. Tutkielmat olivat lisäksi huolellista työtä, tekijät pystyivät dokumentoimaan työnsä johdonmukaisesti ja luottavasti, perustelee valinnan tehneeseen toimikuntaan kuuluva professori **Reima Suomi** päätöstä.

Palkitut työt edustivat eri lajityyppejä: toinen matemaattista mallintamista ja toinen kvalitatiivista tutkimusta. Näiden arvottaminen rinnakkain on Suomen mukaan todella vaikea tehtävä, sillä molemmilla tutkimusotteilla on omat perinteensä.

Suomi huomauttaa, että hyvän tutkielman takana on yleensä myös suuri määrä ohjaajan työpanosta. Vähä-Erkkilän työtä ohjasivat professori **Kari Lukka** ja assistentti

Erkki Vuorenmaa ja Vimparin työtä professori **Paavo Okko** sekä assistentti **Aki Koponen**.

Gradu on käyntikortti työelämään

Motivaatio tutkielmien loppuun saattamiseen on Suomen mielestä nykyisin korkea. Keskeneräinen työ on kiviniippa, joka seuraa mukana. Gradut halutaan siksi tehdä valmiiksi ja vieläpä hyvin arvosanoin.

– Opiskelijat ovat nykyään yhä kunnianhimoisempia. Gradu on käyntikortti työelämään ja siksi töihin myös panostetaan. Opiskelijoiden on joskus jopa vaikea hyväksyä keskinkertaista huonompia arvosanoja lopputyöstään, Reima Suomi tietää.

Lahjakkaimmista opiskelijoista joudutaan käymään kilpaa yrityselämän kanssa. Suomen mielestä tutkijakoulutettavien ja yrityselämään siirtyvien kesken on kuitenkin hyvä tasapaino.

Vuoden pro gradu –työn valinnan tarkoituksena on tuoda lisää kannustimia lopputyötä tekeville opiskelijoille. Kilpailu järjestettiin nyt toista kertaa. Ehdolla oli kymmenen pro gradu –tutkielmaa.

Ryhmän ilmapiiri antoi potkua lopputyölle

Palkinto opinnäytetyöstä tuntuu **Anni Vähä-Erkkilästä** suurelta kunnianosoitukselta. Hänen mielestään on hyvä, että koulu ottaa usein muodolliseksi suoritukseksi jäävät gradut tällä tavoin huomioon.

– Gradu on vaativa ja aikaa vievä prosessi, ja yllätyksiä tulee vastaan ainakin aikatauluissa. Mutta yhteistyö kolmen yrityksen kanssa meni mainiosti, Vähä-Erkkilä summaa kokemuksiaan.

Hän korostaa ohjaajilta saadun palautteen merkitystä.

– Ohjaajat tuntuivat olevan aidosti kiinnostuneita työn sujumisesta ja heiltä sai hyviä neuvoja työn edetessä. Ryhmässä oli kannustava ilmapiiri, ja se potki eteenpäin koko prosessia.

Vähä-Erkkilä teki työnsä toimeksiantona Leaf Oy:lle. Hyödyllisintä antia olivat kontaktit yrityksiin. Nyt gradu on kirjahyllyssä ja Vähä-Erkkilä uudessa työpaikassaan Raisio Yhtymässä. Jatkotutkimus ei ole haaveissa, mutta sekin mahdollisuus on olemassa – ehkä sitten kun työelämästä on kertynyt kokemusta riittävästi.

Kiinnostava aihe vei asiantuntijaurille

– Jokaisen pitää maksaa oppirahansa. Mutta jos aihe on kiinnostava, jaksaa työn tehdä, painottaa **Pekka Vimpari**, jota lämmittää myös Turun kauppakorkeakoulun antama tunnustus.

Graduun hän sanoo panostaneensa enemmän kuin siitä saadut opintoviikot antavat ymmärtää. Urakka kesti vuoden ja tutkielma vei vastavalmistuneen työelämään lähelle gradun aihepiiriä. Vimpari työskentelee Suomen Asiakastiedossa tilinpäätösanalyysiin ja luottoriskin mittamiseen liittyvissä tehtävissä.

– Olen kiinnostunut pankkitoiminnasta. Kun luin alan kirjallisuutta, tämä vaikutti kuimalta aiheelta.

Aihe vei mukanaan jopa niin, että Vimparin suunnitelmissa on tehdä jatkotutkimusta.

– Tavoitteenani on, että väittelisin. Mutta rauhalliseen tahtiin. Ensin haluan tehdä työtä asiantuntijatehtävissä, hän sanoo.

Professori Reima Suomi ja Anni Vähä-Erkkilä, toinen vuoden gradu-palkituista.

Terveet kaupungit Itämeren alueella

Terve Kaupunki -toimintaa on Maailman terveysjärjestön eli WHO:n koordinoimana toteutettu vuodesta 1987 lähtien. Toiminnan tavoitteena on nostaa terveyden edistäminen ja hyvinvointi ohjaamaan kaikkea kaupungin päätöksentekoa ja toimintaa, jotta yksilön terveyttä edistävät valinnat helpottuvat.

“Terve Kaupunki” on siis viitekehys kaupunkien strategiselle suunnittelulle, toiminnalle ja arvioinnille Euroopassa. Tämä tarkoittaa terveydenhuollon ulkopuolella tehtävää toimintaa, kuten kaavoitusta, liikunnan edistämistä ja ympäristöasioita. Terveyden edistäminen on kaikkien asia!

Turkuun perustettiin Itämeren alueen Terveet Kaupungit ry vuonna 1998 edistämään Terve Kaupunki toimintaa Itämeren

alueella. Yhdistys toimii WHO:n yhteistyökeskuksena (Collaborating Centre). Itämeren alueen Terveet kaupungit ry:n päätavoitteena on vahvistaa kaupunkien osaamista ja johtamista, jotta hyvinvointi ohjaa niissä sekä päätöksentekoa että toimintaa.

Itämeren alueen Terveet Kaupungit ry:n jäseniä ovat Turun kaupunki, Turun yliopisto, Kansaneläkelaitos, Åbo Akademi ja Turun kauppakorkeakoulu ja toimintakenttänä on koko Itämeren alue. Asiakkaita ovat alueella WHO:n Terve Kaupunki -verkkoon kuuluvat kaupungit, joita vuonna 2003 olivat Dresden, Göteborg, Helsingborg, Horsens, Kaunas, Kuressaare, Kööpenhamina, Lodz, Pärnu, Riika, Sandnes, Torun, Tukholma ja Turku. Mukana ovat myös eri maiden kansalliset Terve Kaupunki

-verkotot sekä näihin verkostoihin liittymisestä kiinnostuneet kaupungit ja kunnat.

Syksyllä 2003 kerättiin verkostokaupungeista indikaattoritietoja soveltaen WHO:n suositusta kaupungin terveysprofiiliksi. Itämeren Terveysprofiilin kehitystyö on yhdistyksen toiminnan painopiste tulevina vuosina ja sitä kehitetään yhteistyössä kauppakorkeakoulun tietojärjestelmätieteen laitoksen kanssa.

Lisätietoja Turun kaupungin ja Itämeren alueen Terveet Kaupungit toiminnasta antavat Heini Parkkunen (heini.parkkunen@turku.fi) ja Mari Siimar (mari.siimar@marebalticum.org). Tietoa löytyy myös www.marebalticum.org ja www.who.dk/healthy-cities

Yritysten yhteiskuntavastuu -projektin jäsenet Juha Palin, Piia Nurmi ja Nina Aarras sekä YTKK:n johtaja Antti Paasio keskustelivat Vastuullisen liiketoiminnan keskuksen perustamisesta.

Yritysten yhteiskuntavastuu kiinnostaa

Assistentti **Piia Nurmen** ideasta syntynyt poikkitieteellinen Yritysten yhteiskuntavastuu -projekti on saanut rahoitusta Fortumin Säätiöltä. Maaliskuun alussa järjestetyssä apurahojen jakotilaisuudessa koko hanke ja erityisesti mahdollinen Vastuullisen liiketoiminnan keskuksen perustaminen herättivät kiinnostusta. Hankkeen tuloksena syntyy myös kolme talousmaantieteen alaan kuuluvaa väitöskirjaa.

Yritysten yhteiskuntavastuu -projektissa on muodostettu poikkitieteellinen tutkimusryhmä hahmottamaan yritysten yhteis-

kuntavastuu-kentän kokonaisuutta ja käytäntöjä. Yhtenä projektin keskeisenä tavoitteena on kehittää edellytyksiä Vastuullisen liiketoiminnan keskuksen perustamiseen Turun kauppakorkeakoulun yhteyteen. Professori **Antti Paasion** mukaan luonteva paikka tällaiselle keskukselle olisi Yritystoiminnan tutkimus- ja koulutuskeskus, jossa yritysten toiminnan yhteiskunnalliset vaikutukset ovat muutenkin laajasti esillä.

Talousmaantieteen aineen koordinoiman Yritysten yhteiskuntavastuu -projektin lisäksi Turussa on nyt käynnisty-

mässä kaksi muutakin yritysten yhteiskuntavastuuseen liittyvää tutkimushanketta: TuKKK:n johtamisen laitoksen 21th Century CSRD -projekti sekä Turun yliopiston Uskonnot ja yhteiskuntavastuu -projekti. Kaikki kolme projektia toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa saman ”sateenvarjon” alla. Kokonaisuutta johtaa dosentti **Matti Kampainen**. Vastuullisen liiketoiminnan keskuksen perustaminen Turkuun olisi tässä vaiheessa luontevaa; tänne on keskittynyt ja keskittymässä huomattava määrä alan tutkimusta ja asiantuntijoita.

Top Management Forum kokosi rohkeat johtajat pohtimaan johtajuutta ja uskallusta vaikuttaa.

Top Management Forum:

Rohkeita Johtajia

Turun kauppakorkeakoulussa

Turun kauppakorkeakoulun Johtamiskoulutusinstituutti järjesti torstaina 25.2.2004 Top Management Forumin, joka on yritysjohdolle järjestettävä vuotuinen kutsuseminaari. Tämänvuotisen Forumin teemana oli 'Rohkea johtajuus'. Forumin esitysten yhteiseksi sanomaksi kasvoi johtajan kyky ja uskallus olla oma itsensä, seisoa joukkojensa edessä, jakaa onnistumiset tiimin kanssa sekä ottaa vastuu ja taistella sen puolesta, mitä pitää – tehtävänsä ja organisaationsa vuoksi – tärkeänä ja taistelemisen arvoisena.

Forum aloitti rehtori **Tapio Reponen**, joka rohkeasti avasi yleisölle sen, millainen johtaja ja persoona hän enneagrammin mukaan itse on, ja mikä tältä pohjalta on helppoa ja mikä hankalaa asiantuntijaorganisaation johtamisessa. Forumin seuraava puhuja, professori **Paavo Okko** otti puolestaan esille erittäin ajankohtaisen kysymyksen: puuttuuko yrityksiltä rohkeutta investoida nimenomaan Suomeen vai onko suurempi ongelma oikeastaan se, että nyt ei uskalleta investoida oikein mihinkään.

Me kaikki kuljetamme kokemuksiamme kehossamme; ne vaikuttavat valintoihimme, tekemisiimme ja tuntemuksiimme. Tätä painotti professori **Arja Ropo** puhuessaan älyllisestä ja kehollisesta johtajuudesta. Miten toimii kapellimestari konsertin päätyttyä? Ennen kumartamistaan yleisölle kapellimestari kumartaa orkesterille. Omien joukkojen kiittäminen on tärkeää, koska sieltä lähtee se, mitä muille voidaan tarjota. Arja Ropo siteerasi myös Jorma Panulan sanoja: johtajan tärkeä ohjenuora on 'Auta. Älä häiritse'.

Eduskunnan puhemies **Paavo Lipponen** käsitteli kysymystä, miten uskaltaa vaikuttaa. Hän painotti päämäärien ja mission merkitystä: pitää olla selvänä mielessä, mitä haluaa ja mikä on oma tehtävä. Silloin uskaltaa vaikuttaa, olipa sitten kyse vaikuttamisesta EU:ssa, Suomessa tai omissa yhteisöissä.

Rohkeutta on myös se, että osaa väistyä. Puhemies Lipposen sanoja siteeraten, seuraavana esiintyi "perhe Lipposen pääministeri", filosofian lisensiaatti **Päivi Lipponen**. Hän käsitteli johtajuutta erilaisissa yhteiskunnallisissa tilanteissa. Kovissa haasteissa johtajuutta ei mittaa se, kuinka monta kertaa kaatuu vaan kuinka monta kertaa jaksaa nousta pystyyn.

Taiteilija **Jorma Uotinen** korosti, että yhdessä onnistuminen on edellytys huipputiimin syntymiselle. Onnistuminen ja siitä syntyvä kunnia pitää osata jakaa. Jokaisessa johdettavassa näkyy organisaation johtamisen tapa ja taito: "Ei niin pientä lampea, etteikö kuu mahtuisi kuvastumaan sen pinnasta." Vuorineuvos **Krister Ahlström** vahvisti tätä käsitystä korostamalla, että "johtaja luulee näkevänsä alaisensa, mutta alaiset näkevät hänet vielä paremmin". Johtajan tulee panna itsensä likoon ja olla rohkea organisaationsa puolesta. Näin tuo rohkeus voi jalkautua myös koko organisaatioon.

Ami Miettinen kuvasi omaa uraansa, sen solmukohtia ja sitä, miten tuo kaikki on muokannut häntä. Erityisen pysäyttävä ja itsetuntoa ravistanut kokemus oli irtisanominen Elisa Oyj:n markkinointijohtajan paikalta. Kun joutuu kohteena käymään läpi sellaista, missä aiemmin oli toimeenpanijana, rohkeus kasvaa katsoa omaa johtajuutta ja elämää uudella tavalla.

Forum päättyi eMBA-todistuksen sai kuusi sitkeää yritysjohtajaa.

Artikkelin kirjoittaja on Johtamiskoulutusinstituutin johtaja **Pirjo Vuokko**, joka toimi Forumin puheenjohtajana

"Ei niin pientä lampea, etteikö kuu mahtuisi kuvastumaan sen pinnasta."

Uutisten kieli on tiivistä ja ymmärrettävää

Liisa Lavón

suomen kielen ja viestinnän lehtori

Toimittaja **Arvi Lind**, koko kansan tuntema uutisankkuri ja hyvän äidinkielen matkasaarnaaja, vieraili Turun kauppakorkeakoulussa 21. tammikuuta 2004. Hänet oli kutsuttu puhumaan TV-uutisista ja uutisten kielestä.

Koulun suurin sali täyttyi ennätysajassa innostuneista kuulijoista, eivätkä kuulijat turhaan tulleet paikalle. Arvi Lind täytti odotukset. Hänen sanomansa oli innostunut, asiantunteva ja ajankohtainen, sopivasti huumorilla ja kiinnostavilla esimerkeillä höystetty esitys hyvästä ja tehokkaasta uutiskielestä. Arvi Lind tietää todella mistä puhuu, onhan hän ollut 12 vuotta suomen kielen lautakunnan jäsenenä. Näin hän on voinut heti soveltaa uusimpia suosituksia käytäntöön.

Vaikka esitys perustui hyvään uutiskieleen, ajatukset sopivat hyödynnettäväksi missä tahansa hyvässä asiakielessä.

Arvi Lind korosti tiiviin kielenkäytön merkitystä. Uutinen on useimmiten vain noin 20-30 sekunnin mittainen ja pisimmil-

länkin vain minuutin. Siksi asia pitää ilmaista tiiviisti ja ymmärrettävästi, jotta sen voi omaksumaa näin lyhyessä ajassa yhdellä kuulemalla.

Anglismit ja sveisismit Arvi Lind julisti pannaan, mutta hän kannusti murteiden säilyttämiseen. Lisäksi hän korosti ruotsin kielen merkitystä ja tärkeyttä meillä Suomessa.

Yhtenä yksityiskohtana Arvi Lind otti esiin vierasperäisten nimien oikean lausumistavan uutisissa. Hän kertoi, että kaikki uudet nimet pyritään aina tarkastamaan mahdollisimman huolellisesti esimerkiksi lähetystöistä, kielen hallitsevilta asiantuntijoilta jne. Suomessa nimien oikeasta ääntämisestä ollaan paljon tarkempia kuin monissa muissa maissa. Siksi toimittajaa saatetaan kehottaa puhumaan olympialaisten yhteydessä vain kisoista, ei olumpialaisista.

Vierailu oli erittäin onnistunut ja antoisa. Uutiskieleen avautui uusia, kiinnostavia näkökulmia, joihin asiantuntijan omat kokemukset antoivat mukavaa lisäväriä.

Tulevaisuuden tutkimuskeskus osallistui YK:n tietoyhteiskuntahuippukokoukseen

Turun kauppakorkeakoulun Tulevaisuuden tutkimuskeskus osallistui WSIS-kokoukseen esittelemällä huippukokouksen oheisnäyttelyssä tietoyhteiskuntaosaamistaan ja verkostoakatemiaansa (TVA) sekä Turku Science Parkin langatonta Sparknet -lähiverkkoa ja Turun kaupungin kansalaisen tietoyhteiskuntaohjelmaa ihmisen@turku.fi.

Paikanpäällä Genevessä oli 54 valtion tai hallituksen päämiestä ja 83 ministeriä. Kaiken kaikkiaan kokoukseen ja sen sivutahtumiin osallistui 176 valtuuskuntaa ja yli 11 000 ihmistä. Suomen viralliseen delegaatioon kuuluivat muun muassa Tasavallan presidentti **Tarja Halonen**, liikenne- ja viestintäministeri **Leena Luhtanen** sekä ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Paula Lehtomäki**. WSIS-kokouksen virallisessa ohjelmassa esiintyivät myös Nokian pää-

johtaja **Jorma Ollila** ja komissaari **Erkki Liikanen**.

Tietoyhteiskuntavisio, periaatejulistus ja toimintasuunnitelma

Huippukokousta on virallisissa arvioissa pidetty onnistuneena sekä osallistumistason että asiallisten tulosten kannalta. Huippukokouksessa hyväksyttiin julistus (Declaration of Principles) ja toimintasuunnitelma (Plan of Action). Nämä loppuasiakirjat ovat Suomen virallisten näkemysten ja tavoitteiden kannalta varsin hyviä, ja myös EU sai sisällytettyä asiakirjoihin kaikki tärkeät prioriteettinsa.

WSIS-kokouksen yksimielisesti hyväksymä periaatejulistus sisältää yhteisen vision ja tietoyhteiskuntaa ohjaavia periaatteita. Toimintasuunnitelma sisältää suositukset, joilla yhteinen visio ja siihen liittyvät tieto-

yhteiskunnan periaatteet pannaan toimeen sekä yleisellä tasolla esitettyjä tavoitteita. Suositukset käsittelevät muun muassa hallitusten ja muiden tietoyhteiskunnan osapuolten panosta, tieto- ja viestintäyhteisöjen infrastruktuuria, pääsyä tiedon lähteille, koulutusta, luottamuksen ja tietoturvallisuuden rakentamista, tietoyhteiskuntaa edistävää toimintaympäristöä, tietoyhteiskunnan sovellutuksia, kulttuurien ja kielten monimuotoisuutta ja paikallisen sisällön tuottamista, tiedotusvälineitä, tietoyhteiskunnan eettistä ulottuvuutta sekä kansainvälistä ja alueellista yhteistyötä. Suosituksia on kaiken kaikkiaan yli 150.

Varsinaista huippukokousta edelsi mittava kansallisten ja kansainvälisten valmistelukousten sarja. Kansainvälinen valmistelutyö on kuvattu erinomaisesti Suomen valtuuskunnan raportissa, joka on esillä ulkominis-

Mihin ekonomi tarvitsee suomea?

Suomalaisiin akateemisiin tutkintoihin on aina kuulunut tietty määrä pakollista viestinnän opetusta, jonka kieli nykyisin määräytyy opiskelijan aikaisemman koulutustaustan ja äidinkielen tai koulukielen mukaan. Valtaosa suomalaisissa yliopistoissa opiskelevista opiskelijoista osallistuu suomen kielen puhe- ja kirjoitusviestinnän kursseille, joiden tavoitteena ei ole ainoastaan antaa yksittäiselle opiskelijoille lisää valmiuksia käyttää äidinkieltään jouhevasti eri yhteyksissä, vaan myös edistää yleisemmin sujuvaa viestintää koko yhteiskunnassa. Kun ajatellaan akateemisen koulutuksen saaneiden ihmisten sijoittuvan työelämässä aluksi asiantuntija- ja suunnittelutehtäviin sekä myöhemmin johtotehtäviin, voidaan todeta, että ylempien korkeakoulututkinnon suorittaneet päätyvät usein aseisiin, joissa tarvitaan hyviä viestintätaitoja ja joissa myös käytetään muun vallan ohella kielen valtaa.

Asiantuntijatyö on yhä enemmän viestintätyötä: pidämme puheita ja esitelmää, kirjoitamme muistioita, tiedotteita, raportteja ja sähköpostia erilaisille yleisöille, keskustelemme ja kuuntelemme niin neuvotteluissa ja kokouksissa kuin käytävillä ja kahvihuoneessa. Viestintätalantei-

den ja -välineiden määrä on kasvanut huomasti esimerkiksi 1980-luvusta, jolloin pääosa yritysten välisestä viestinnästä tapahtui puhelinta, faksia ja postilaitosta käyttäen. Meillä on useampia tilaisuuksia vaikuttaa, viestimme aina ja kaikkialla emmekä vain viestintään varatuissa tiloissa ja tilaisuuksissa. Mukaudumme vakiintuneisiin tapoihin ja luomme itse uusia viestintätapoja sekä arvioimme jatkuvasti, mikä on sopivaa missäkin tilanteessa. Arvioimme myös kansaviestijöitämme ja teemme arvioomme pohjautuen päätöksiä myös siitä, ovatko he tavoiltaan yhteistyöhön sopivia vielä silloinkin, kun substanssiosaamisen on jo todettu olevan kohdallaan. Niin puhuttuihin kuin kirjoitettuihinkin teksteihin perustuvassa länsimaisessa yhteiskunnassa tätä arviointityötä tehdään perustuen ns. jatkuvaan näyttöön, joksi työ on tullut. Käytännössä arvioimme ensisijaisesti sitä, mitä näemme, luemme ja kuulemme sen sijaan, että ounastelisimme asioita. Kieli on kaikkein keskeisin valikoinnin ja arvioinnin väline ja siksi hyvät viestijät myös usein menestyvät paremmin, jos ollaan valitsemassa kahdesta yhtä hyvästä substanssiosaajasta, oli kyseessä sitten yritys tai yksittäinen henkilö.

Äidinkielen viestinnän opiskelu antaa välineitä myös vieraalla kielellä kommuni-

kointiin ja päinvastoin. Vieraiden kielten tunneilla kiinnitetään paljon huomiota tyyliin ja rekisteriin, asiaan, jonka virheellisesti uskotaan olevan hallussa myötäsytisesti äidinkieltään puhuvilla. Toisaalta saamme äidinkielen viestinnän piiristä käsitteitä ja järjestelmiä hahmottaa kokonaisuuksia myös vieraalla kielellä. Asiantuntijatyössä voidaan ajatella asiantuntijuuden syntyvän taidosta ymmärtää erityisalan piirteet ja kyvystä viestiä erityisalan keinoin. Hyvä tilintarkastaja ei ainoastaan näe, missä tilanteessa yritys on ja mihin yritys on lukujen valossa menossa, vaan osaa myös kertoa, mitä on odotettavissa ja mitä on tehtävissä. Todellinen viestijä sukeutuu ihmisestä, joka osaa hyödyntää ja siirtää eri alojen viestintätyylejä tilanteesta toiseen sekä tehdä sen luontevasti ja helposti.

Kauppateitellijät ovat tottuneita ottamaan vinkistä vaarin. Harjoitetuista viestintätaidoista on todellista hyötyä niin muun kielitaidon, abstraktin ajattelun kuin oman työn kehittämisen kannalta.

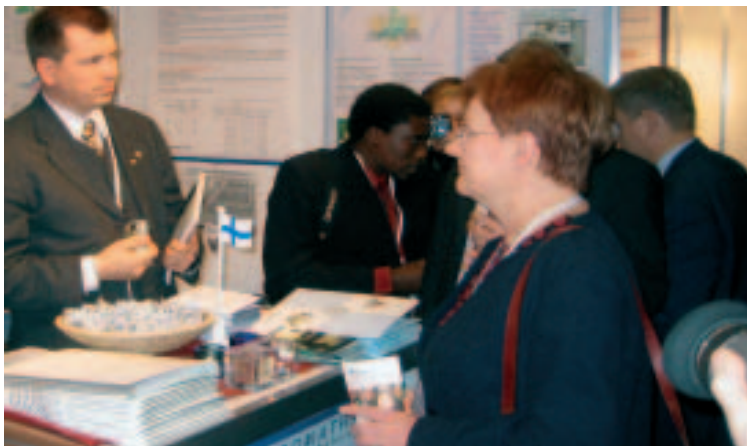
Suvi Lahtonen

KTM Suvi Lahtonen suorittaa auskultointiin kuuluvaa kenttäharjoittelua Turun kauppakorkeakoulun suomen kielen ja viestinnän laitoksella.

terion WSIS-sivuilla osoitteessa: <http://formin.finland.fi/wsis/> (kohdasta ajankoh- taista). Tästä osoitteesta löytyvät myös WSIS-kokouksen periaatejulistus ja toimintasuunnitelma sekä paljon muuta mielenkiintoista globaaliin tietoyhteiskuntaan liittyvää materiaalia.

Olli Hietanen, aluepäällikkö
Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen tietoyhteiskunta- hankkeiden raporteihin voi tutustua osoitteessa www.tukkk.fi/tutu/

Tasavallan presidentti Tarja Halonen vieraili suomalaisten yliopistojen yhteisosastolla huippukokouksen oheisnäyttelyssä.

Lähitulevaisuuden kansallisia ja kansainvälisiä tietoyhteiskunta- haasteita:

Ympäristöklusterin koordinoima Kestävä tietoyhteiskunta (KESTY)-tutkimusohjelma päättyi 2.2.2004. Miten tämän tutkimusohjelman tulokset onnistutaan hyödyntämään käytännössä?

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta valmistelee Suomen tietoyhteiskuntamallia. Mihin suuntaan tietoyhteiskuntaa kehitetään?

Valtioneuvoston Tietoyhteiskuntaneuvosto alajaostoi- neen on aloittanut toimintansa. Minkälaisia politiikka- suosituksia ohjelma tuottaa?

Rooman klubi järjestää syksyllä 2004 kansainvälisen kokouksen Suomessa. Osataanko näköalapaikka hyödyntää?

WSIS-huippukokouksen toinen vaihe järjestetään Tunisissa 16. – 18.11.2005. Ovatko suomalaiset tietoyhteiskuntaosaajat silloin vahvemmin mukana kansallisessa ja kansainvälisessä valmistelutyössä ja itse huippukokouksessa?

Kansantaloustieteen professori, vararehtori Paavo Okko 60 vuotta Sattuma ohjasi alkuun tutkijan ja

Teksti: Mikko Grönman • Kuva: Esko Keski-Oja

Paavo Okko syntyi Lemillä 20. helmikuuta. Koulupoikana hän työskenteli Lemin säästöpankissa, isänsä pankinjohtaja **Aatu Okon** apurina. Historia kiinnosti kovasti Paavoja, utelias mieli oli avoin ja sodan jälkeisen maailman talouskatsaukset eivät jääneet lukematta.

Ylioppilaaksi Paavo Okko valmistui Saimaan yhteislyseosta vuonna 1964. Käytäntö ja sattuma saattoivat ylioppilaan Lemiltä länsirannikolle ja Turun kauppakorkeakouluun. Myös vanhemman veljen tekemä valinta vaikutti.

– Seppo opiskeli Turussa historiaa. Ajattelin valita saman aineen ja järkeilin, että asuntoasiakin ratkeaa vanhassa pääkaupungissa paremmin kuin Helsingissä. Veljeni kehotti kuitenkin vielä pohtimaan ainevalintaa. Päädyin lopulta varsin pragmaattiseen vaihtoehtoon eli kolmivuotiseen ekonomitutkintoon, joka takaisi melko varmasti hommia, muistelee Paavo Okko hymyillen.

Okko aloitti opinnot vuonna 1965. Kansantaloustiede ja laskentatoimi olivat omiaan opiskelijalle, mutta markkinointi kiinnosti vähemmän.

– Nykynuorison termein markkinointi ei ollut minun juttuni. Taisin sanoa sen aikanaan tylymminkin, Okko naurahtaa.

Puhelinsoitto muutti suunnan

Markkinoinnin merkitystä Okko ei vähättele, päinvastoin. Mutta ”oman juttunsa” Okko löysi kansantaloustieteestä, jonka rinnalla on alusta asti kulkenut voimakas kiinnostus kansainvälisen talouden asioita

kohtaan. Tuleva akateeminen ura tarvitsi toteutuakseen vielä sattuman eli oikein ajoitetun puhelinsoiton professori Veikko Halmeelta. Keväällä 1968 nuorella ekonomilla oli pankissa työpaikka odottamassa, mutta soitto käänsi suunnan kohti korkeakoulua.

– Minulla oli toiveita jatko-opinnoista ja työpaikasta korkeakoululla, mutta toiveet eivät olleet erityisen vahvoja. Päätös oli kuitenkin selkeä, kun Veikko Halme soitti ja kertoi, että assistentin paikka olisi tarjolla. Sitä kautta päädyin töihin Turun kauppakorkeakouluun enkä sen jälkeen ole oikeastaan koskaan kokonaan pois lähtenytäkään.

– Turun kauppakorkeakoulu on ollut minulle paikka, jossa koen olleeni kaiken aikaa vahvasti mukana. Työt veivät aikanaan Jyväskylään, Vaasaan ja Joensuuhun, mutta niidenkin vuosien aikana minulla oli jonkinlainen työtila myös Turussa. Kun palasin vuonna 1998 pysyvästi Turkuun, niin jotkut nuoremmista ihmettelivät, että mikä mies tämä on, joka liikkuu täällä kuin kotonaan eikä esittele itseään, Okko veistelee ja naurahtaa tyypilliseen tapansa päälle.

Vahva henki päällä 70-luvulla

Vuosina 1968 - 79 Okko työskenteli Turun kauppakorkeakoulussa kansantaloustieteen assistenttina sekä vt. apulaisprofessorina. Kansanvälisessä taloudessa elettiin mielenkiintoisia aikoja.

– Nuorena maisterina olin tiukasti sitä mieltä, että EEC-vapaakauppasopimus pitää tehdä. Olimme keskustelussa tiiviisti muka-

na apulaisprofessori Veikko Reinikaisen johdolla. Hän oli meidän oppiaineen nuori nouseva tutkija, joka teki Turun kauppakorkeakoulun ensimmäisen väitöstutkimuksen vuonna 1970.

– 70-luvun iso asia oli jatkokoulutuksen käynnistäminen. Turun kauppakorkeakoulussa oli vahva henki päällä, kun toimintaa kehitettiin ja tutkimusta tehtiin. Samoihin aikoihin perustimme Pekka Pihlannon kanssa Opinnäytekерhon. Se edusti hupipuolta, mutta toisaalta myös asiaa. Olimmehan tärkeässä ja uutta kehittävässä hommassa mukana, Okko sanoo.

Opinnäytekерho perustettiin ravintola Hämeenportissa 1972. Perustajat päättivät ja hyväksyivät uudet henkilöt joko liittännäis- tai täysjäseneksi. Kerho kokoontuu tarpeen mukaan edelleen samaisessa ravintolassa.

Hallintomiehen ura alkoi nuorena

Paavo Okko väitteli tohtoriksi vuonna 1979. Järjestyksessään väitös oli talon kuudes. Tutkijan uran rinnalle nousi 70-luvulla myös hallinnolliset tehtävät. Kauppätieteellisen alan tutkintouudistuksen ohjaus- ja seurantaprojekti ajoittui vuosiin 1974 - 78.

– Veikko Reinikainen oli ollut rehtorien asettaman työryhmän puheenjohtaja ja minä sihteeri. Ministeriön asettamassa työryhmässä olin jäsenenä. Turun kauppakorkeakoulu siirtyi tutkintouudistuksen mukaiseen järjestelmään ensimmäisenä, vuonna 1974. Tutkintouudistusta on mollattu ja osittain syystäkin, mutta sillä oli meille tärkeä merkitys, sillä kauppakorkeakoulut nousivat

Okko, Paavo Matti

s. 20.2.1944 Lemillä
Avioliitossa vuodesta 1968:
Leena Okko, s. Helenius
Kolme lasta ja neljä lastenlasta
Res. kapteeni, SVR RI
Harrastukset: sukutoimikunta, sotahistoria ja veteraaniurheilussa moukarinheitto
Ylioppilas 1964, Saimaan yhteislyseo, Lappeenranta
Ekonomi 1968, KTK 1970, KTL 1975 ja KTT 1979 Turun kauppakorkeakoulusta

Turun kauppakorkeakoulussa vuosina 1968 - 79 kansantaloustieteen assistenttina ja vt. apulaisprofessorina Keski-Suomen taloudellisen tutkimuskeskuksen esimiehenä Jyväskylän yliopistossa 1980 - 81

Turun kauppakorkeakoulussa 1981- 86 lehtorina ja vt. apulaisprofessorina Nimitettiin 1986 Joensuun yliopiston kansantaloustieteen apulaisprofessorin virkaan ja hoiti Joensuun yliopistossa kansantaloustieteen professorin virkaa 1986 - 90

Vierailevana tutkijana Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksessa 1988 - 89 Nimitettynä Vaasan yliopiston kansantaloustieteen professorin virkaan 1990 - 98 Vuosina 1995 - 97 Turun kauppakorkeakoulun professorin virassa, jonka tehtäviin kuului Eurooppa-Instituutin johtaminen Vuodesta 1998 Turun kauppakorkeakoulun kansantaloustieteen professori Jyväskylän yliopiston ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston kansantaloustieteen dosentti

hallintomiehen pitkän uran

samaan riviin yliopistojen kanssa, Paavo Okko selvittää.

Luottamus- ja asiantuntijatehtäviä on vuosikymmenten aikana kertynyt vaikuttava määrä ja hallintomiehen työ jatkuu. Parhailaan käynnissä olevassa tutkinnonuudistuksessa Okko toimii koordinaattorina, ja lisäksi hän on valtiovarainministeriön taloustieteellisen neuvoston jäsen. Okko on mukana monessa muussakin asiantuntijatehtävässä, ja lisäksi hän on kysytty luennoitsija sekä aktiivinen keskustelija julkisilla foorumeilla.

– Professorin työhön kuuluu oman näemykseni mukaan tutkimuksen ja opetuksen lisäksi julkisen keskustelijan rooli. Ulkopuolisen rahoituksen projektit ja niiden käynnistäminen ovat myös osa työtäni. Turun kauppakorkeakoulun rahoituksesta 40 prosenttia tulee ulkopuolelta, Okko kertoo.

Kohti kaiken kattavaa kansainvälisyyttä

Paavo Okon uran aikana Turun kauppakorkeakoulu on kehittynyt voimakkaasti. Talon ensimmäisestä väitöskirjasta on kulunut 34 vuotta, ja tänä vuonna valmistuu sadas väitös. Viime vuonna valmistuneita maistereita oli 243 ja tohtoreita yhdeksän.

– Määrällisen puolen oleellista kasvua ei enää tavoitella. Kehitettävää on henkilökunnan sekä tutkinto-opiskelijoiden liikkumisessa yli rajojen. Meidän tutkijoiden tulisi työskennellä entistä enemmän ulkomailla ja toisaalta tavoittelemme suurempaa määrää kansainvälisiä tutkijoita sekä tutkinto-opiskelijoita Turun kauppakorkeakouluun.

Lähtökohdat syvempään kansainvälisyyteen ovat Okon mukaan hyvät. Turun kauppakorkeakoulun etuna kovassa kilpailussa tutkijoista ja opiskelijoista on myös Suomen vetovoima.

– Meidän pitää edustaa kansainvälistä tasoa ja olla Suomen parhaita ainakin tietyillä aloilla. Turun kauppakorkeakoulun tavoite on olla kansainvälisesti tunnettu liiketalouden asiantuntija. Kansainvälistyminen ei siis tarkoita sitä, että jotkut tietyt tahot meillä hoitavat kansainvälisiä asioita, vaan kansainvälisyys tulee olemaan läpitunkevana periaatteena kaikessa toiminnassa ja kaiken aikaa, professori Paavo Okko linjaa.

ENSR-verkoston jäsenet kokoontuivat partnerikokoukseen Zoetermeeriin, Hollantiin lokakuussa 2003.

European Network for SME Research

– Näköalapaikka eurooppalaisiin PK-yrityksiin

Turun kauppakorkeakoulun PK-Instituutti kuuluu eurooppalaiseen pk-yritystutkimusverkostoon (ENSR; European Network for SME Research), joka on jo vuodesta 1992 toteuttanut Euroopan komissiolle pieniin ja keskisuuriin yrityksiin liittyvää tutkimusta. Tutkimuksen tavoitteena on valmistella ajantasaisia yleiskatsauksia pk-yritysten tilasta Euroopassa.

Pk-yritysten merkitys ja niiden rooli esimerkiksi työllisyydessä on tunnistettu myös Euroopan unionin talouspolitiikan linjauksissa. Samaan aikaan Euroopan yhdentyneet markkinat ovat lisääntyvästi tarjonneet pk-yrityksille uusia mahdollisuuksia – ja myös uhkia – lisääntyvän kansainvälistymisen ja globalisaation myötä. Tästä syystä vuonna 1992 käynnistettiin Euroopan komissiossa projekti, jonka tavoitteena on valmistella riippumattomia ja ajantasaisia yleiskatsauksia, jotka tuottavat vertailukelpoista tietoa pk-yrityksistä ja niiden tilasta eri jäsenmaissa. Vuosien mit-

taan projektissa mukana olevien maiden määrä on lisääntynyt. Alussa mukana olivat silloiset 12 jäsenmaata ja tällä hetkellä mukana on jo 32 maata.

Raportit tuottavat perustietoa mm. pk-yritysten määristä, kehityksestä ja menestymisestä avaintunnuksilukuineen. Lisäksi vuosittain vaihtuvissa teemoissa on käsitelty ajankohtaisia aiheita. PK-Instituutti on ollut päävastuussa pk-yritysten informaatioteknologiaa arvioivassa osaraportissa vuonna 1996, asiantuntijapalveluiden käyttöä selvittäneessä osaraportissa vuonna 1997 ja korkean teknologian pk-yrityksistä tehdyssä

selvityksessä vuonna 2002.

Parhaillaan on menossa projektin kahdeksas kierros, jonka raportit julkaistaan kesään 2004 mennessä. Tällä kertaa perustietojen lisäksi tarkastellaan lähemmin mm. osaamisen kehittämistä pk-yrityksissä, rahoituksen saatavuutta, pk-yritysten kansainvälistymistä, yhteistyötä ja verkostoitumista pk-yrityksissä, EU:n laajenemisen sekä sähkö- ja teleliikennemarkkinoiden vapautumisen vaikutuksia pk-yrityksiin. Raportit ovat saatavilla maksutta myös Euroopan komission sivuilta. Sivuilta löytyy myös perustilastotietoja eurooppalaisista pk-yrityksistä.

ENSR –laaja erikoistuneiden pk-yritystutkijoiden verkosto

Verkosto on laajentunut EU:n laajenemisen myötä ja käsittää tällä hetkellä 32 maata: kaikki nykyiset jäsenmaat (15), ETA-maat (3), Sveitsin, uudet jäsenmaat (10) ja hakijamaat (3). Verkosto kokoaa laajan joukon pk-yritystutkijoita, jotka ovat erikoistuneet kukin omalle alueelleen. Jokaisella partnerilla on kansainvälistä tutkimuskokemusta pk-yritystutkimuksesta sekä Euroopasta että muualta. Kaikki partnerit ovat itsenäisiä ja verkosto noudattaa tieteellisen tutkimuksen periaatteita.

Laajojen EU-hankkeiden lisäksi verkosto on toteuttanut vuosien varrella myös pienempiä hankkeita. Esimerkiksi Hollannin kauppa- ja teollisuusministeriölle verkosto on tutkinut mm. kauppakamareiden roolia ja organisoitumista eri maissa. Verkosto tarjoaa myös suomalaisille ministeriöille tai muille tiedon tarvitsijoille mahdollisuuden tehokkaaseen ja luotettavaan tiedon keräämiseen ja analysointiin kaikista verkoston 32 maasta tai joistakin jäsenmaista valikoidusti. PK-Instituutti on hyödyntänyt verkoston toteuttamia tutkimuksia ja tuloksia omassa tutkimushankkeissaan. Työskentely osana ENSR-verkostoa tarjoaa erinomaisen näköalapaikan pk-yritys- ja yrittäjyystutkimukseen Euroopassa sekä mahdollisuuden tiiviiseen yhteistyöhön komission kanssa.

Ulla Hytti, ma. johtaja, ulla.hytti@tukkk.fi ja **Jarna Heinonen** ma. professori, jarna.heinonen@tukkk.fi.

www.ensr-net.com

www.europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/analysis/observatory.htm

Projektissa tutkittua: Osaamisen kehittäminen pk-yrityksissä

Pk-yrityksissä tunnustetaan osaamisen kehittämisen etuina mm. työntekijöiden pysyvyyden ja motivaation, yrityksen kilpailukyvyn ja tuottavuuden paraneminen. 80 prosenttia pk-yrityksistä tekee jotakin yrityksen inhimillisten resurssien kehittämiseksi. Käytetyimpiä tapoja olivat messukäynnit, kurssit ja seminaarit, ammatillisen kirjallisuuden lukeminen ja henkilöstön keskinäiset tapaamiset tiedon levittämiseksi. Euroopan eri maiden välillä tosin löytyi eroja: Pohjois- ja keski-Euroopan maissa (Norja, Suomi, Ruotsi, Islanti, Liechtenstein, Itävalta) toimivat pk-yritykset ovat malliesimerkkejä: osaamisen kehittäminen on aktiivista usein eri tavoin. Esimerkiksi suomalaisista pk-

yrityksistä vain 7 prosentilla yrityksiä ei ole käytössä mitään tapoja kehittää osaamista. Etelä-Euroopan maissa sekä Ranskassa ja Luxemburgissa pk-yritysten osallistuminen osaamisen kehittämiseen on vastaavasti hyvin vähäistä. Pk-yritykset hyödyntävät ulkoisina osaamisen lähteinä erityisesti asiakkaitaan ja tavarantoimittajiaan. Erityisesti pienimmillä yrityksillä on myös vaikeuksia kehittää osaamistaan, mikä johtuu mm. lyhyen tähtäimen liiketoimintapaineis-

ta, kustannuksista, johdon muutosvastarinnasta, pk-yrittäjien vähäisestä mahdollisuudesta arvioida yrityksen tarpeita tai puutteellisista kontakteista osaamisen lähteisiin, esimerkiksi koulutusorganisaatioihin.

Lähde: European Commission, Competence Development in SMEs, Observatory of European SMEs, No. 1, Report submitted to the Enterprise Directorate General by KPMG Special Services, EIM Business & Policy Research, and ENSR, Brussels, 2003.

Tiesitkö, että

- Euroopassa on yhteensä yli 20 miljoonaa pk-yritystä ja niissä työskentelee yli 80 miljoonaa työntekijää.
- vientiä harjoittavia pk-yrityksiä on 18 % kaikista eurooppalaisista pk-yrityksistä.
- suurimmalla osalla pk-yrityksiä (58%) on velkaa alle 100.000 euroa ja vain 1 prosentilla yli 1.000.000 euroa.
- Internet-yhteys on 74%:lla ja oma kotisivu 34 %:lla eurooppalaisista yrityksistä.

Lähde: The Observatory of European SMEs 2002

Orvo Kiesi:

Yliopistojen ja yrityselämän vuorovaikutuksessa kumpikin osapuoli kehittyy

Finnvera ja pitkäaikainen yrittäjyyden alueen järjestövaikuttaja Orvo Kiesi luovuttivat Turun kauppakorkeakoulun PK-Instituutille satakunta kappaletta kirjaa "PKT:n puolesta. Neljännesvuosisata Orvo Kiesin matkassa" tunnustuksena PK-Instituutin pitkäjänteisestä toiminnasta yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan alueella.

Turun kauppakorkeakoululla 21.1. pidetyssä lahjoitustilaisuudessa Finnveran apulaisjohtaja **Tuomo Holopainen** tähdensi, että Finnvera haluaa olla lähellä yrittäjää ja omalta osaltaan tukea yrittäjyyttä. Finnvera haluaa olla tukemassa myös sitä kehitystä, että yliopistomaailmasta syntyisi enemmän yrittäjiä.

"Kirjaan on koottu valtavasti kokemusta ja näkemystä yrittäjyydestä. Se kuvaa verkottumista ja vaikuttamista yksittäisen vaikuttajan, **Orvo Kiesin** näkökulmasta; miten hän on vaikuttanut viemällä yrittäjäysaatetta eteenpäin eri organisaatioissa vuosikymmenien ajan."

Myös kirjan päähenkilö Orvo Kiesi koros-

ti tarvetta yliopistojen ja yritysmaailman välisen vuorovaikutuksen lisäämiseen:

"Suomessa eletään tällä hetkellä suurinta murroskautta vuosikymmeniin. Yhteiskuntarakente ja sen myötä myös yritystoiminnan rakenne muuttuvat. Lisäksi suurten ikäluokkien tullessa eläkeikään suuri joukko yrityksiä on omistajan- tai sukupolvenvaihdokseen liittyvän haasteen edessä. Yrityksiä kuolee, jollei nuorempi polvi uskalla lähteä yrittämään. Samaan aikaan uusien yritysten syntyvauhti on hiipunut. Jotta tästä selvitään, vuorovaikutusta yliopistojen ja yritysmaailman välillä täytyy lisätä. Yliopistojen ja yrityselämän vuorovaikutuksessa kumpikin osapuoli kehittyy."

Kirja on tarkoitettu avuksi opetukseen, opiskelijoille ja yrittäjille. Kirjoja voi lainata Turun kauppakorkeakoulun Kirjasto-tietopalvelusta.

Julkaisutiedot: Juhani Ristimäki (2000) *PKT:n puolesta. Neljännesvuosisata Orvo Kiesin matkassa*. Tammi, Jyväskylä.

Lahjoituksena 10 serigrafiaa

Turun kauppakorkeakoulu sai viime keväänä lahjoituksena huomattavan määrän taidetta, kun Turun hovioikeuden eläkkeellä oleva kansliapäällikkö, varatuomari, ekonomi

Matti Kaitila ja lehtori **Martta Kaitila** lahjoittivat yliopistolle 20 serigrafiaa, konkreettiseksi taiteeksi luonnehdittavaa graafista teosta. Jatkona lahjoitukselle pariskunta

luovutti kymmenen grafiikan teosta Turun kauppakorkeakoululle 13.1.2004.

Grafiikan teoksista kuusi on akateemikko Sam Vannin serigrafiaa ja loput neljä taidemaalareilta Lauri Ahlgren, Göran Augustson, Jorma Hautala ja Lars Gunnar Nordström. Taideteoksia voi ihailla mm. Turun kauppakorkeakoulun Mercatorilla.

Turun kauppakorkeakoulun hallintojohtaja **Tuula Lind** pitää lahjoitettuja taideteoksia merkittävänä työympäristön viihtyvyyden lisääjänä:

– Taulujen raikkaat värit piristävät työpäiväämme niin kokoustiloissa kuin aulatiloiissakin. Olemme erittäin kiitollisina vastaanottaneet tämän huomattavan taidelahjoituksen.

Matti ja Martta Kaitilan lahjoittamat taideteokset tuovat väriä korkeakoulun sisustukseen.

Baltian ja Puolan talousseuranta käynnistynyt

Turun kauppakorkeakoulun Pan-Eurooppa Instituutti on saanut tehtäväkseen jatkaa Suomen Pankin perinnettä Baltian maiden ja Puolan talousseurannassa vuoden alusta lähtien. Joka toinen kuukausi julkaistavat katsaukset vastaavat sekä suomalaisten että ulkomaisten toimijoiden tarpeeseen seurata talouksien kehittymistä tuoreimman tilasto- ja uutisaineiston pohjalta.

Itämeren talousalue on jo nyt hyvin merkittävä Suomen elinkeinoelämälle ja sen painoarvo tulee edelleen kasvamaan lähitulevaisuudessa. Baltian maiden ja Puolan taloudet kasvavat nopeasti, maat houkuttelevat ulkomaisia yrityksiä ja investointeja ja kansalaisten ostovoima kasvaa. Toisaalta muutokset taloudessa ja liiketoimintaympäristön kehittämisessä ovat nopeita, ja siksi yritysten, yritysten tukiohjelma- ja tutkijoiden tietotarve on suuri.

Säännöllinen raportti talouksien kehityksestä

Tiiviissä katsauksissa tarkastellaan Baltian maiden ja Puolan talouksien kehittymistä viimeisten kahden kuukauden ajanjaksolla ja viimeisimmän saatavilla olevan tilastoaineiston pohjalta. Keskeisinä lähteinä ovat maiden tilastokeskukset, keskuspankit, ministeriöt, kansainväliset tutkimuslaitokset ja elinkeinoelämän organisaatiot sekä sanomalehdet. Jokainen katsaus sisältää aihepiirin asiantuntijan kirjoittaman artikkelin ajankohtaisesta teemasta.

Katsausten runkona on makrotalouden kehityksen seuranta, minkä lisäksi huomiota kiinnitetään ajankohtaisiin talouden haasteisiin ja elinkeinoelämän uutisiin. Kuluva vuoden katsauksissa kiinnitetään huomiota erityisesti talouksien kehittymiseen suhteessa Maastrichtin kriteereihin ja spekuloidaan maiden EMU-jäsenyyden toteutumisen aikataulua. Lisäksi huomiota kiinnitetään mm. pääomavirtojen kehittymiseen EU-jäsenyyden alkuaikoina; toteutuuko uusien EU-maiden odottama investointibuumi.

Kehityksen seuranta Pietarista Puolaan

Vuoden alusta aloitettu Baltian maiden ja Puolan talousseuranta täydentää jo aikai-

semmin Pan-Eurooppa Instituutissa tehtyä Itämeren talouksien seuranta, johon kuuluu lisäksi Kaliningradin talousseuranta, osana Helsingin kauppakorkeakoulun koordinoimaa Luoteis-Venäjän talousseuranta -hanketta sekä Pietarin, Leningradin ja Kaliningradin alueiden liiketoimintaympäristön seuranta, osana Aleksanteri-instituutin koordinoimaa "Pohjoisen ulottuvuuden tietopalveluverkosto" -hanketta.

Ensimmäinen seurantaraportti, Baltic

Rim Economies – Bimonthly Review, julkaistiin helmikuun lopussa. Jatkossa katsaukset ilmestyvät säännöllisesti aina kunkin parillisen kuukauden viimeisenä arkipäivänä. Raportit julkaistaan ainoastaan sähköisessä muodossa, Internet-osoitteessa www.tukkk.fi/pei/bre. Uuden katsauksen ilmestyessä siitä tiedotetaan sähköpostilistan kautta, ja katsaus toimitetaan viestin liitteenä. Listalle voi ilmoittautua samassa Internet-osoitteessa.

Baltic Rim Economies, Bimonthly Review 1 / 2004

Liettuan ja Latvian talouskasvu on tällä hetkellä kaikkein nopeinta tulevien EU-maiden joukossa, ja huomattavasti nopeampaa kuin nykyisissä EU-maissa. Kasvun odotetaan jatkuvan ripeänä vuonna 2004. Myös Puolan talous on kääntynyt kolmen vuoden taantumien jälkeen selvään nousuun. Viron talouden kasvu oli vuonna 2003 hitaampaa kuin edellisinä vuosina ja jää ennusteista, mutta kasvun odotetaan nopeutuvan kuluvana vuonna. Baltian maat ja Puola pyrkivät liittymään euroalueeseen mahdollisimman nopeassa aikataulussa.

Viron talouden keskeinen ongelma on suuri vaihtotaseen alijäämä, joka kipusi tammi-syyskuussa 2003 lähes 15 prosenttiin maan BKT:sta. Helpotusta ongelmaan odotetaan viennin kasvun ja/tai kotimaisen kysynnän pienenemisen kautta. Tilannetta helpottaa se, että maan julkinen talous on tasapainossa ja velkaantumisaste on edelleen hyvin alhainen.

Latvia on nopeasta kasvustaan huolimatta BKT:lla mitattuna kaikkein köyhin tulevista EU-jäsenmaista. Latvian tuonti kasvaa vientiiä nopeammin; tuonti ylitti viennin

peräti 81 prosentilla vuonna 2003.

Liettuan talouden näkymät ovat nyt varsin valoisat. Teollisuustuotanto on voimakkaassa kasvussa ja maan vientikin kasvaa tällä hetkellä tuontia nopeammin. Liettuan hintatason lasku jatkuu edelleen.

Puolan talous on kärsinyt julkisen talouden voimakkaasta alijäämäisyydestä ja valtion velkaantumisesta. Huolta aiheuttaa myös zlotyn arvon jatkuva heikentyminen suhteessa euroon. Hallituksen säästökuuri vuosille 2004-2007 leikkaa julkista kulutusta voimakkaasti, jos esitys hyväksytään parlamentissa. Kuluva vuoden aikana monet kansainväliset yhtiöt pyrkivät laajentamaan ja syventämään liiketoimintaansa Baltian maissa.

Asiantuntija-artikkelissa professori **Kari Liuhto** kirjoittaa Itämeren talousalueesta ja käsittelee Baltian maiden ja Puolan asemaa EU:ssa otsikolla "The EU accession of the Baltic States and Poland creates an integrating bridge between the East and the West".

Hannu Pirilä
katsausten päätoimittaja

Kalle Kangas

1949-2003

Opimme tuntemaan Kalle Kankaan avoimena tieteen tekemiseen palava-henkisesti suhtautuvana henkilönä. Hänen tieteellinen asiantuntemuksensa oli harvinaisen laaja-alainen. Hän oli myös aina valmis keskustelemaan ja auttamaan muita eteenpäin, oli kyse sitten työtovereista tai opiskelijoista.

Kalle Kangas valmistui luonnontieteiden kandidaatiksi vuonna 1988 ja filosofian maisteriksi vuonna 1993. Kauppatieteiden lisensiaatin tutkinnon hän suoritti Turun kauppakorkeakoulussa vuonna 1999 ja tohtorin tutkinnon vuonna 2000, pääaineena tietojärjestelmätiede. Hänen väitöskirjansa tarkasteli edellytyksiä, joilla tieto ja osaaminen voivat tuoda yritykselle pysyvää kilpailuetua.

Ennen siirtymistään akateemiselle uralle Kalle Kangas työskenteli kotimaassa teollisuuden ja kaupan myynti- ja hallintotehtävissä sekä esimiehenä. Turun kauppakorkeakoulun palvelukseen hän siirtyi vuonna 1993. Jatko-opintojensa ohella hän toimi tietojärjestelmätieteen tutkijana, assistenttina ja yliassistenttina. Kalle Kangas nimitettiin Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikön professorin määräaikaiseen virkasuhteeseen 1.8.2001.

Kalle Kangas oli aktiivinen tutkija, joka osallistui laajasti tieteelliseen toimintaan kotimaassa ja ulkomailla. Hän oli mm. mukana Turku Centre for Computer Science tehtävissä ja hänellä oli dosenttuuri Tampereen yliopiston tieteenkäsitteletieteiden laitoksella. Hän oli erityisen aktiivinen ja tunnustettu kansainvälisessä tiedeyhteisössä ja kirjoitti useita tieteellisiä konferenssiartikkeleja sekä kirjoja. Kalle Kangas toimi myös asiantuntijana useiden julkaisujen toimituskunnissa, näitä olivat mm. Journal of Global Information Management, Journal of Information Technology Cases and Applications sekä Journal of Global Information Technology Management.

Kalle Kangas ei ole enää joukossamme - hän kuoli kotonaan itsenäisyyspäivänä 6.12.2003. Häntä kaipaamaan jäivät vaimo, tytär sekä suuri joukko työtovereita, sukulaisia ja muita ystäviä. Mutta, surun keskellä lämmin muisto elää.

Seppo Sirkemaa, ma. professori
Hannu Salmela, ma. professori

Tulevaisuus kiikarissa

-kestävyys puntarissa

Jatkuvien muutosprosessien maailmassa ihmisen on opittava ymmärtämään erilaisten tulevaisuuksien tarjoamia mahdollisuuksia, jotta nykyhetken valintoja on mahdollista kohdistaa toivottuun suuntaan. Epävarmoinakin aikoina voidaan hahmotella mahdollisia tulevaisuuspolkuja ja pohtia niiden toivottavuutta. Näillä kysymyksillä on olennainen rooli kestävän kehityksen käytännön soveltamisessa eri tasoilla. Jotta nykytilanteessa tekemillämme toimenpiteillä voitaisiin tavoittaa kestävämmän kehityksen tulevaisuuspolusto, on luotava moniulotteisia, tulevaisuutta luotaavia strategioita päämäärien kiteyttämiseksi. Tulevaisuuden rakennuspalikat saavat muotonsa nykyhetkessä tehtävien valintojen perusteella. Kestävän kehityksen strategioiden ja niiden mittaamisen mahdollistavien työkalujen kehittäminen ja käyttöönotto ovat edellytys mielekkäälle tulevaisuudelle.

Turun kauppakorkeakoulun alainen Tulevaisuuden tutkimuskeskus järjestää 14.-

15.6.2004 Tampere-talossa teemaan pureutuvan kansainvälisen konferenssin Towards Sustainable Futures –Tools and Strategies. Tilaisuuden kohdeyleisöön kuuluvat sekä tutkijat, yritysten edustajat että viranomaiset. Osallistujille tarjotaan uusia näkökulmia ja menetelmiä kestävän kehityksen mittaamiseen ja strategioihin. Tilaisuudessa tutustutaan myös siihen, millä tavalla kestävän kehityksen näkökulmat on huomioitu yrityksissä. Konferenssin tavoitteena on kehittää intensiivistä yhteistyötä tutkijoiden ja yritysten välillä.

Osanottajat perehtyvät kestävän kehityksen mittaamenetelmiin ja strategioihin. Heitä ohjataan pohtimaan tulevaisuuden yhteiskunnan ja informaatioteknologian tarjoamia mahdollisuuksia kestävän kehityksen edistämiseen. Tärkeänä osana ovat myös kestävän kehityksen mukaiset tavoitteet ja toimenpiteet yritysmaailmassa. Konferenssin puhujat ovat kansainvälisesti nimekkäitä asiantuntijoita.

Lisätietoja konferenssin sisällöstä on saatavilla internetsivulla www.tukkk.fi/tutu/conference2004 sekä Paula Hakolalta paula.hakola@tukkk.fi, puh. 03-2238363

The European Information Systems Profession in the Global Networking Environment

Information and Communication Technology (ICT) will play an increasing and essential strategic role in the present society of networks. That role comprises coordinating activities and keeping interorganisational groups together. This demands a very high level of service and top quality ICT. The new challenges for the information systems profession are the key theme of the ECIS2004 conference, hosted by Turku School of Economics and Business Administration in June.

Professors Edgar Whitley and Stefan Klein.

Increasingly more business activities take place in large organizations, where global or multinational co-operation and integration is a key to business success. There is a more recent trend in the increasing demand to link locally customized services with the economies of the scale that result from worldwide operations. One management challenge is to cope with this new customer need.

A competitive edge in this environment demands the integration of information technology potential with effective global logistics. Leading companies have already created integrated IT architectures to master their internal information flows, but there are still problems linked to customer service. Networking, joint ventures and mergers

bring fresh challenges to the homogenization of the IT environment. In this challenging environment of continuous change processes both IS research and practical actions are needed.

ECIS2004: European Conference on Information Systems with international scope

Turku School of Economics and Business Administration is co-organizing and hosting the ECIS2004 conference "The 12th European Conference on Information Systems", June 13-16, 2004. The organizers, the three universities of Turku, expect about 300-400 participants from at least 20 different countries to attend the conference.

The theme of the conference is *The European Information Systems Profession in*

the Global Environment. This theme brings into attention the European tradition and perspective on IS research, where human centred aspects are emphasized. The key themes and topics are chosen to cover the relevant aspects of traditional and new research areas.

About 500 conference papers were submitted by researchers from different countries. The international organizing committee of ECIS2004, which visited the conference location, Turku School of Economics and Business Administration, in mid-February, selected 178 papers for presentation in the conference. In addition, top experts from both the academic and industrial world have been invited to give lectures on current subjects.

Professors Ephram McLean, Tapio Reponen, Florian Allwein and Marco de Marco.

For more information about the conference, please visit the event website:
www.ecis2004.fi

Liiketoimintaosaamisen haasteet tulevaisuuden Euroopassa

Kansainvälinen konferenssi Turun kauppakorkeakoululla elokuussa

Toukokuussa 2004 Euroopan unionin jäseneksi liittyy 10 uutta valtiota. Tämän laajentumisen myötä otetaan jälleen uusi askel kohti yhdyntävää Eurooppaa, mutta tämänkään jälkeen Euroopan unioni ei kata koko Eurooppaa. Mikä on seuraava askel ja miltä näyttää tulevaisuuden ”Laaja Eurooppa”? Mitä taloudellisia, poliittisia ja sosiaalisia vaikutuksia muutoksilla on ja miten niitä kyettäisiin ennakoimaan?

New Europe 2020: Visions and Strategies for Wider Europe

Turun kauppakorkeakoulun Pan-Eurooppa Instituutti järjestää 27.-28.8.2004 kansainvälisen New Europe 2020: Visions and Strategies for Wider Europe –konferenssin. Konferenssin päätavoitteena on hahmottaa tulevaisuuden Eurooppaa ja niitä kehityspaineita, joita lähestyvät muutokset tulevat aiheuttamaan erityisesti liiketoimintaan ja liiketoimintaosaamiseen. Konferenssi järjestetään Turun kauppakorkeakoulun tiloissa.

Elokuisen konferenssiin odotetaan yli 200 konferenssivierasta 20-30 valtiosta. Osallistujat edustavat kansainvälisten yritysten johtotason henkilöitä, tiede- ja tutkimusmaailman edustajia sekä valtionhallinnon vaikuttajia.

Konferenssin ensimmäisenä päivänä

kuullaan mm. Suomen ja Viron ulkomaankauppaministereiden sekä suurten, kansainvälisesti toimivien yritysten ajatuksia laajassa Euroopassa toimimisesta. Konferenssin tavoitteena on myös nostaa suomalaisen EU-laajentumista koskevan tutkimuksen profiilia ja esitellä kansainvälisille tiedeyhteisöjen ja muiden organisaatioiden edustajille tutkimusalan suomalaisia asiantuntijoita ja heidän osaamistaan. Konferenssin toinen päivä sisältääkin aihepiiriin monesta eri näkökulmasta huomioivia rinnakkaissessioi-

ta ja se on suunnattu erityisesti kansainvälisten ja kotimaisten tiedeyhteisöjen edustajille. Toivotamme tervetulleeksi aihepiiriin liittyvät konferenssiesitykset, joiden toimitamiseen liittyvät aikataulut ja ohjeistukset löytyvät konferenssin www-sivuilta. Tilaisuuden merkittävimmistä puheenvuoroista ja esityksistä tullaan laatimaan erillinen juhla- ja ohjelma.

Satu Hietanen
Pan-Eurooppa Instituutti

Lisätietoja:
www.tukkk.fi/neweurope tai
neweurope@tukkk.fi

ECOSTAT

- EU yhteistyötä kestäväen kehityksen hyväksi

Turun kauppakorkeakoulun tulevaisuuden tutkimuskeskus osallistui kolmevuotiseen EU:n viidennen puiteohjelman EcoStat –tutkimushankkeeseen, joka päättyi viime vuoden lopussa. Hankkeessa kehitettiin tilastollisia menetelmiä ja työkaluja ympäristöalan käyttöön.

Tutkimuksessa käytettiin apuna ns. DP-SIR-kehikkoa. DPSIR-kehikko on aikasarjo- ja hyödyntävä menetelmä, joka huomioi ja hyödyntää kausaalisia vaikutusketjuja.

Ympäristöindikaattorit päätöksenteon tukena

Ympäristöindikaattoreiden tarkoituksena on välittää selkeää tietoa päättäjille, jotta he osaisivat määrittää ongelmien vakavuuden. Ympäristöongelmat ovat usein kompleksisia, luonteeltaan palautumattomia ja monia epävarmuustekijöitä sisältäviä. Tästä johtuen päätöksentekoprosessi ympäristökysymyksissä voi olla monimutkainen ja tavoitteet ristiriitaisia. Yhtä oikeaa, kaikkia tyydyttävää ratkaisua ei useimmiten voida löytää, vaan on etsittävä hyväksyttävää kompromissia. Tällaisissa tilanteissa monikriteerinen päätöksenteon tuki (MCDA) on usein hyödyllinen apuväline, sillä se tukee rationaalisuutta ja päätöksentekoa prosessina.

Tunnistamalla ympäristöpaineita kasvattavat avaintekijät voidaan myös tukea päätöksenteon kehitystä ja asioiden tärkeysjärjestyksen muodostamista sekä seurata päätöksistä aiheutuvia vaikutuksia. Ympäristöindikaattoreita voidaan hyödyntää lisäksi esimerkiksi yleisen ympäristötietoisuuden levittämiseksi sekä selkeyttämään toimintojen, ympäristövaikutusten ja vastatoimenpiteiden välisiä yhteyksiä.

EcoStat-ohjelmisto ympäristöalan tilastotietojen käsittelyyn

Yhteistyössä projektiin osallistuneiden tutkimuslaitosten kesken kehitettiin ympäristöalan tilastotietojen käsittelyyn tarkoitettu EcoStat-ohjelmisto, jolla voidaan tutkia ympäristön tilassa tapahtuvia muutoksia kvantitatiivisen aineiston avulla. Ohjelmisto on helppokäyttöinen, windows-toimintaympäristössä toimiva työkalu materiaalivirta-analyysin ja AHP-menetelmän soveltamiseen. Ohjelmisto sisältää selkeitä esimerkkejä edellä mainituista menetelmistä, sekä

perusteet ja ohjeet menetelmien soveltamiseen käyttäjän omiin tapaustutkimuksiin.

Luukkanen Jyrki, akatemiatutkija
Vinnari Markus, tutkija
Ilvonen Jenni, tutkimusapulainen

DPSIR-kehikko: kehikossa ympäristöä kuvaavat indikaattorit jaetaan viiteen ryhmään, joita suomeksi voidaan kuvata käsitteillä aiheuttaja, paine, tila, vaikutus ja vaste. Ympäristöä kuormittaa jokin toiminta (Driver), joka aiheuttaa paineen ympäristölle (Pressure), mistä seurauksena on muutos ympäristön tilassa (State). Tapahtuneesta muutoksesta aiheutuu haitallisia seurauksia (Impacts), joihin reagoidaan jollakin tavalla (Response). Kyseessä tulisi olla kausaalinen vaikutusketju.

MCDA (multi-criteria decision aid): MCDA-menetelmien tarkoituksena on auttaa päätöksentekijää monikriteerisissä päätöksenteko-ongelmissa, joissa päätöksentekijä arvioi ongelman ratkaisun vaihtoehtoja käyttäen useita, ristiriitaisia kriteereitä. MCDA-menetelmät täydentävät ihmisen rajallista laskenta- ja huomiointikykyä ja auttavat hallitsemaan informaation, moninaiset päätöksenteon kriteerit ja vallitsevat epävarmuudet.

AHP: Analyttinen Hierarkia Prosessi on päätöksentekoteoria, jossa mahdollisia vaihtoehtoja arvioidaan valittujen kriteerien perusteella siten, että kriteerien kesken suoritetaan parivertailuja. Vertailut vaihtoehtojen kesken tekee päätöksentekijä arvioiden subjektiivisesti vaihtoehtoja suhdasteikolla.

Tutkimus keskittyi ympäristöanalyysien tarvitsemiin tärkeimpiin tilastollisiin menetelmiin: tilastolliseen mallintamiseen, monilähteen datan tehokkaaseen tilastolliseen valintaan, ympäristömuuttujien tilastollisten indikaattorien hyödyntämiseen ja tilastollisen ohjelmiston kehittämiseen.

Hankkeeseen osallistuivat Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen lisäksi Tilastokeskus, Panteion University of Social and Political Sciences Kreikasta ja World Systems (Europe) Ltd. Luxemburgista. Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen tehtävänä projektissa oli erityisesti kehittää materiaalivirtalaskentaan, ympäristöindikaattoreihin ja päätöksentekoon liittyviä menetelmiä.

Indikaattorijärjestelmä havainnollistaa syyt ja seuraukset

Yksi tutkimuksen osa-alueista keskittyi ympäristöindikaattorijärjestelmän kehittämiseen maatalouden ja veden laadun vuorovaikutussuhteelle. Tavoitteena oli selvittää, mitkä ovat maatalouden aiheuttamat ongelmat vesistöille erityisesti Suomessa, minkä menettelyn avulla maatalouden vesistöille aiheuttamien ongelmien havainnollistamista voidaan lähentää, millaista aineistoa valittuun menettelyyn on löydettävissä ja millaisia riippuvuusuhjeita muuttujien välillä voidaan löytää.

Lisätietoa EcoStat hankkeesta:
<http://www.tukkk.fi/tutu>
<http://www.ecostat.gr/>

Alueellisen kilpailukyvyyn parantaminen tulevaisuudentutkimuksen menetelmien avulla

SPIDER on EU-rahoitteinen tutkimushanke, jossa pyritään alueellisten innovaatiojärjestelmien kehittämiseen ja tulevaisuudentutkimuksen nivomiseen siihen sekä yhteistyöverkostojen synnyttämiseen. Projekti alkoi 1.2.2004 ja kestää vuoden 2006 alkuun.

SPIDER-projektin tavoitteena on lisätä potentiaalisia sisäsyntyisiä alueellisia vahvuuksia. Verkostoituneella yhteistyöllä (vuosina 2004 – 2005) kerätään alueellisia visioita, jotka keskittyvät kartoittamaan eurooppalaista taloudellista edistystä tukevia tulevaisuuden mahdollisuuksia. Erityisenä mielenkiinnon kohteena on nousevien alojen tulevaisuuden mahdollisuuksien selvittäminen eli kilpailuedut. Tulevaisuudentutkimuksen ja ennakkoinnin välineistöä sovelletaan politiikkavaihtoehtoista ja -mahdollisuuksista keskustelemiseen ja yleiskatsausten luomiseen.

Tutkimuksen kohdealueiksi on valittu alueita, joilla on selvää taloudellista kasvupotentiaalia tietyillä talouden sektoreilla. Arvioitavat ja vertailtavat alueet ovat Etelä-Suomi, Wallonia (Belgia) sekä Regierungsbezirk Düsseldorf (Saksa). Tutkimuksessa sovelletaan **Pirjo Stählen** ja **Markku Sotauraudan** (2003) Suomen eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle tekemässä selvityksessä 'Alueellisen innovaatio toiminnan tila, merkitys ja kehityshaasteet Suomessa' esitettyä alueellisen kilpailukyvyyn ja innovaatiojärjestelmän arviointimallia.

Itseuudistuva, innovatiivinen ympäristö

Itseuudistumisen ja innovatiivisen ympäristön neljä perusvaatimusta ovat: **Toimijat:** identiteetti, kuulumisen tunne ja karisma.

Verkostot: kytkökset, luottamus ja molempuoliset riippuvuussuhteet. **Tietojohtaminen:** informaatiovirrat ja kommunikaatio.

Ajoituksen hallinta: tilannetietoisuus ja rohkeus toimia.

Lisäksi itseuudistuvaan innovatiiviseen alueelliseen kehittämiseen kuuluu keskeisesti luova jännite. Itseuudistumisen kyky syntyy luovasta jännitteestä, jota vuorovaikutus ja johtaminen ruokkivat.

Paikalliset ja alueelliset toimijat ymmärtävät verkostoituneina innovaattoreina ja tiedon tuottamisen solmuina. Alueellinen ja

kansainvälinen vertailu antaa tietoa toimintapolitiikkokojen niistä luovista ideoista ja käytännön toimista, jotka syntyvät vahvistettaessa alueiden taloudellista kehitystä.

Verkostoyhteistyötä eurooppalaisen aluekehityksen hyväksi

Koulutuksen ja tutkimuksen yliopistollisilla yksiköillä on tärkeä rooli Euroopan tulevaisuuteen liittyvän tiedon luomisessa, tuottamisessa ja määrittelyssä. Projektin perimmäinen tavoite on osoittaa, miten yhteistyössä toimivat tutkimus- ja koulutusyksiköt voivat edesauttaa eurooppalaista aluekehittämistä ja vahvistaa alueiden välistä yhteenkuuluvuutta. Tämä tavoite toteutetaan koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kokeellisella yhteistyöllä, ottamalla huomioon muut relevantit paikalliset toimijat (yritykset, paikalliset ja alueelliset viranomaiset, yms.) ja

hyvät käytännöt ja viemällä SPIDER-projekti onnistuneesti läpi.

SPIDER-projektin läpiviemisen taustajajatuksena on helpottaa tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden yhteistyötä perustamalla Euroopan yliopistojen tulevaisuudentutkimuksen yksiköiden ja laitosten verkosto, European Futures Academy (EFA). Verkoston rakentaminen pohjustaa visioiden luomista eurooppalaiselle tietoperustaiselle yhteisölle ja taloudelle. Nämä visiot perustuvat yhteiselle näkemykselle alueellisten toimijoiden EU:n sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja taloudellisen kehityksen moottoreina.

Juha Kaskinen

Kansainvälisten asioiden koordinaattori
Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Open access haastaa perinteiset tiedejulkaisut

Turun kauppakorkeakoulu jo pitkällä sähköisessä julkaisemisessa

Teksti: Virpi Kaukavuori • Kuva: Esko Keski-Oja

Open access -periaatetta on verrattu linux-käyttöjärjestelmään. Se on tieteen oma open source – avoin ja vapaasti käytettävissä. Internet on käynnistänyt tiedejulkaisemisessa uuden murroskauden.

Vanhat arvovaltaiset tiedejulkaisut säilyvät vielä pitkään, mutta open access -periaate on haaste vanhoille lehdille, uskoo Turun kauppakorkeakoulun julkaisutoimikunnan puheenjohtaja, professori **Timo Toivonen**.

Näköpiirissä ei ole kovin nopeaa murrosta, vaikka tekniset mahdollisuudet siihen ovat olleet jo kauan olemassa. Useilta open access -periaatteella toimivilta verkkojulkaisuilta puuttuu tieteellinen arvovalta, joka houkuttelisi tutkijat niiden kirjoittajiksi.

Avoimuus on open accessin valtti. Toivosen mukaan perinteis-

sissä tiedelehdissä moni arvokas artikkeli saattaa jäädä julkaisematta sen ”vääroppisuuden” takia, mikäli arvioijana on jonkin toisen koulukunnan edustaja. Sitä paitsi nykyisin tieteellisen artikkelin saaminen julkaisuun saattaa olla jopa pari vuotta kestävä prosessi

– Open access –julkaiseminen voisi tuoda tieteeseen lisää tuoreita ajatuksia, varsinkin jos blind- tai peer review –menettelyjä vielä hieman väljennettäisiin ja tiedeyhteisön palautte hoitaisi osan kontrollista, Toivonen sanoo.

Portinvartijoita kuitenkin kaivataan ja heihin uskotaan. Open access –julkaisuissa yhtenä huolena on tieteellisen tason lasku, mikäli referee-järjestelmistä luovuttaisiin kokonaan. Toivonen uskoo, että itsekontrolli voi korvata paljon, koska kynnys kommentoida sähköisesti potaskaksi koettua on henkisesti helpompaa kuin paperille kirjoittaminen.

Open access -periaatteen yleistyessä ratkaistavana on myös kasapäin tekijänoikeuskysymyksiä. Voivatko tutkijat säilyttää oikeudet omiin teksteihin myös perinteisessä julkaisemisessa, ja onko open access täysin vapaata riistaa?

Yliopistomaailma näyttämään esimerkkiä

Rohkaisevana esimerkkinä open access –periaatteen soveltamiselle ovat yliopistot ja korkeakoulut itse. Sähköistä julkaisukulttuuria voi vauhdittaa laittamalla omia julkaisusarjoja verkkoon kaikkien vapaasti käytettäväksi. Turun kauppakorkeakoulussa

rässä ollaan jo melko pitkällä. Vuoden 2003 alusta päätettiin kaikki väitöskirjat julkaista verkossa. Saatavilla ovat myös pro gradu – tutkielmien ja lisensiaatintöiden tiivistelmät. Vielä tänä vuonna on tarkoitus julkaista sähköisesti lisensiaatin tutkielmat sekä Keskustelua ja Raportteja –sarjat.

Toivosen mukaan myös yliopistoissa on ollut ennakkoluuloja voitettavanaan. Pelättiin, että sähköiset väitöskirjat vähentäisivät niistä saatavia myyntituloja. Jotain avoimuudella voi saada tilalle. Verkossa tiede- ja yritysmaailman kontaktipinta kasvaa. Sillä voi olla vaikutuksia myös tieteen rahoitukseen.

Huomattavia säästöjä kirjastolle?

– Nettijulkaiseminen tekee tiedettä läpinäkyväksi ja tuo sen paremmin saataville, mikä altistaa tieteen tekijät myös kovemmalle kritiikille, pohtii Turun kauppakorkeakoulun kirjasto-tietopalvelun johtaja **Ulla Nygrén**.

Kirjaston budjetista käytetään tällä hetkellä kolmasosa painettuihin kausijulkaisuihin ja sama summa lisensoituihin elektronisiin lehtiin, kirjoihin ja viitetietokantoihin. Tieteellisesti tasokkaiden open access –julkaisujen lisääntyminen toisi kirjastolle säästöä, vaikka digitaalisten julkaisujen tuottaminen ei sekään ole täysin ilmaista. Järjestelmien, tietokantojen, hakemistojen ja niiden ryhmittelyjen takana on valtava määrä työtä.

– Olisiko järkevämpää maksaa tästä työstä? Nygrén kysyy.

Hän pitää verkkojulkaisemisesta myös tärkeänä imago-tekijänä.

– Se on vaikuttavuuskysymys myös yritysmaailman silmissä. Internet on valtavan helppo ja hyvä tapa näkyä.

Perinteiset tiedejulkaisut ja lisensoidut verkkojulkaisut

- Tutkijat lahjoittavat ilmaiseksi tekijänoikeudet kustantamoille
- Kustantajat myyvät artikkelit julkaisuina korkeaan hintaan takaisin yliopistoille ja tutkimuslaitoksille
- Hidas etukäteiskontrolli ns. blind referee tai peer review, joka viivästyttää julkaisemista
- Ovat edelleen tutkijoiden meritoitumisen kannalta keskeisiä

Open access – julkaisut

- Tieteelliset aikakauslehdet, alakohtaiset julkaisukokoelmat ja organisaatioiden julkaisuarkistot
- Artikkelin voi lukea, tulostaa ja levittää ilman maksuja ja esteitä
- Tutkija säilyttää tekijänoikeudet ja voi julkaista artikkelin myös muualla
- Voidaan soveltaa peer review- tai blind review –menetelmiä, myös verkosta tiedeyhteisön palautetta
- Suomessa aatetta edistää vuonna 2003 perustettu FinnOA-ryhmä
- EU:n tutkimusprojektissa selvitetään OA-mallin yleistymisen esteitä

Tasavallan presidentin 6.12.2003 myöntämät kunniamerkit jaettiin neljälle Turun kauppa-
korkeakoulun henkilökunnan edustajalle tammi-
kuun 23. päivänä 2004. Samassa tilaisuudessa
palkittiin myös 25 ja 10 vuotta Turun kauppa-
korkeakoulussa palvelleet henkilöt.

Turun kauppa-
korkeakoulun rehtori,
professori **Tapio Reposelle** myön-
nettiin Suomen Leijonan komenta-
jamerkki.

Perusteluissa todettiin muun muas-
sa, että *Reposen rehtorikaudella,
vuodesta 1996 lähtien, korkeakoulun
toimintoja on oleellisesti kehitetty
vastaamaan yliopistojen nykyisiä
haasteita sekä yhteiskunnan tarpeita.
Hallinnollisten tehtäviensä ohella
Reponen on onnistunut säilyttämään
yhteyden oman alansa, tietojärjestel-
mätieteen, kehitykseen ja tutkimuk-
seen ja jatkanut tieteellistä uraansa
huipputasolla.*

Suomen Valkoisen Ruusun I luokan
ritarimerkki myönnettiin laskenta-
toimen laitoksen johtaja, professori
Kari Lukalle.

*Professori Lukan toiminta on ollut
poikkeuksellisen monipuolista ja tuloksel-
lista tutkimuksen, opetuksen ja hallinnon
alueella. Kansainvälisesti tunnustetun
tieteellisen uransa ohella hän on erittäin
arvostettu luennoitsija ja opettaja perus-
koulutuksessa, jatkokoulutuksessa ja
johtamiskoulutuksen ohjelmissa.*

*Professori Lukka on kansainvälisen
tieteellisen aikakauskirjan European
Accounting Review päätoimittaja.*

KTT, dosentti **Pekka Tuominen**
vastaanotti Suomen Valkoisen Ruu-
sun ritarimerkin.

*Tuominen on ollut Turun kauppa-
korkeakoulun markkinoimien opetuksen
kantavia voimia vuodesta 1980
alkaen. Palaute opetuksesta on ollut
poikkeuksellisen positiivista, josta
osoituksena ylioppilaskunnan valinta
Vuoden Opettajaksi vuonna 1998 ja
Ekonomiliiton myöntämä Vuoden
Opetussuunnitelman palkinto vuonna 2002.
Myös Tuomisen tieteellinen työ on ollut
erittäin aktiivista ja laadukasta.*

Suomen Leijonan ritarimerkki
myönnettiin KTM **Olavi Karkuleh-
dolle**. Suunnittelijana hänen pääasi-
alliseen vastuualueeseensa kuuluu
toiminta- ja taloussuunnittelu sekä
raportointi.

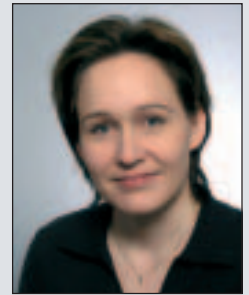
*Korkeakoulun kehittäminen vaatii
jatkuvaa innovointia sekä vahvuuksien
hyödyntämistä ja näiden tueksi kestä-
viä taloudellisia laskentaperusteita.
Karkulehto on omimmillaan tällaisten
johdon toimintaa tukevien työvälinei-
den tuottajana.*

Korkeakoulu huomioi myös pitkään
talossa palvelleet henkilöt. Palkin-
non 25 palvelusvuodesta saivat
lehtori **Michael Berry** ja vararehtori
Paavo Okko. Kymmenestä palvelus-
vuodesta palkittiin lehtori **Douglas
Brear**, ma. projektipäällikkö **Pirkko
Jalkanen**, lehtori **Riitta Koskimies**,
yliassistentti **Pekka Mannonen**, ma.
yliassistentti **Vesa Partanen**, profes-
sori **Esa Stenberg** sekä ma. tutkija
Maija Vähämäki.

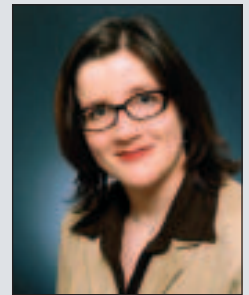
Nimitykset

KTT **Timo Leino** on
nimitetty ma. tietohallin-
tojohtajaksi 1.1.2004
alkaen.

KTM **Riitta Birkstedt**
on nimitetty ma. tiedot-
tajaksi 12.1.2004
alkaen. Hän toimii
myös päätoimittajana
Mercurius-lehdessä.

KTT **Ulla Hytti** hoi-
taa PK-Insituutin johta-
jan tehtävää Jarna
Heinosen virkavapau-
den ajan (31.7.2004
saakka).

Kirjasto-tietopalvelun
johtaja **Ulla Nygrén**
on valittu FinELibin
konsortioyhmään
toiseksi yliopistokirjasto-
jen edustajaksi seura-
vaksi kolmivuotiskaudek-
si. Konsortioyhmä
vastaa mm. elektronis-
ten aineistojen valinnas-
ta yliopistojen käyttöön.

Dosenteja

Kansainvälisen liiketoiminnan dosentiksi on nimi-
tetty KTT **Jorma Larimo**, erityisalana "yritysten
ulkomainen investointi- ja divestointipolitiikka".

Taloussosiologian dosentiksi on nimitetty sosiolo-
gian tohtori **Terhi-Anna Wilska**, erityisalana
"kulutuksen ja elämäntavan tutkimus".

KTL **Sakari Lehtiön** kansantaloustieteen alaan kuuluva väitöskirja ”Suomen pankkikriisin taustatekijät, luonne ja kriisinhoito erityisesti säästöpankeissa” tarkastettiin Turun kauppakorkeakoulussa 16.1.2004. Tutkimuksessa arvioidaan pankkikriisin syntyyn vaikuttaneita ulkoisia ja sisäisiä taustatekijöitä sekä pankkikriisin hoitamista. Vastaväittäjänä toimi tutkimusprofessori **Jaakko Kiander** Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta (VATT) ja kustoksena professori **Paavo Okko**.

Sakari Lehtiö on suorittanut ylioppilastutkinnon Punkalaitumen lukiossa vuonna 1981. Hän on valmistunut Turun kauppakorkeakoulusta kauppatieteiden maisteriksi vuonna 1985 ja kauppatieteiden lisensiaatiksi vuonna 1999. Sakari Lehtiö on työskennellyt vuodesta 1985 alkaen säästöpankkiryhmässä Turussa ja Keski-Uudellamaalla sekä vuodesta 1994 alkaen Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenalissa Helsingissä.

Sakari Lehtiö

Pankkikriisissä useat riskitekijät realisoituvat samanaikaisesti

Suomessa 1990-luvun alussa pankit joutuivat kriisiin, kun useat ulkoiset ja sisäiset riskitekijät realisoituivat samanaikaisesti. Pankkien kriisi oli osa yleistä talouskriisiä, joka kehittyi vähitellen 1980-luvun nousukauden ja kansantalouden ulkoisen epätasapainokehityksen seurauksena.

Pankkien kriisiin vaikuttivat ulkoisista tekijöistä erityisesti rahoitus- ja valuuttamarkkinoiden vapauttaminen 1980-luvun jälkipuoliskolla sekä vuoden 1969 pankkilait, jotka oli säädetty säännöstelyn oloissa. Nämä yhdessä mahdollistivat luotonannon nopean kasvattamisen 1980-luvun jälkipuoliskolla. Viime kädessä pankkien ongelmat syntyivät, kun pääosin yleisistä tekijöistä johtuen luottoasiakkaat eivät pystyneet hoitamaan luottojaan.

Sekä laina-asiakkaiden että pankkien ongelmia lisäsi näiden päätöksenteko säännöstelyn ja inflaatiotalouden aikakaudella omaksettujen oletusten pohjalta vielä senkin jälkeen kun markkinat olivat vapautuneet. Tällöin ei täysin ymmärretty vapautuneiden markkinoiden mukanaan tuomia uusia riskejä ja vastuuta luotonantajille ja velallisille.

Konkreettisia ongelmia laina-asiakkaille ja sitä kautta pankeille aiheutti kotimaisten markkinakorkojen kohoaminen vuosina 1989-92 keskimäärin 12-16 prosentin tasolle sekä äkilliset valuuttakurssimuutokset marraskuussa 1991 ja syyskuussa 1992. Valuuttaluottojen pääomat kasvoivat markan devalvaation ja kellutuksen sekä muiden kurssi-

muutosten seurauksena jopa yli 40 prosentilla. Samaan aikaan yritysten liikevaihto ja kannattavuus kääntyivät yleisen laman myötä laskuun. Lopullisesti pankkien luottotappiot kasvoivat merkittäviksi, kun myönnettyjen lainojen vakuutena olleiden kiinteistöjen arvot romahtivat keskimäärin puoleen huippuarvoistaan.

Pankkien sisäisistä kriisitekijöistä keskeisimpiä olivat huono riskinkantokyky sekä kasvuhakuinen toimintapolitiikka. 1980-luvun jälkipuoliskolla kaikki pankit kasvattivat luotonantoaan merkittävästi. Nopeinta kasvu oli säästöpankkiryhmässä, joka kasvatti osuuttaan erityisesti yritysrahoituksessa. Kaikilla pankkiryhmillä luottotappiot olivat 1990-luvun alkupuoliskolla raskaita, mutta säästöpankkien tilannetta vaikeutti niiden yhtiömuodosta johtuen muita heikompi mahdollisuus kerätä riskinkeston tarvittavaa puskuria omiin pääomiin.

Pankkikriisin hoitamisessa Suomessa valittiin hallitun hoitamisen politiikka, jolla voitiin säilyttää rahoituksenvälityksen toimivuus sekä Suomen kansantalouden uskottavuus ja luottokelpoisuus tilanteessa, jossa koko talous oli kriisissä. Pankkitukeen ja siihen liittyneissä rakenteellisissa ratkaisuisa tavoitteena pidettiin ensisijaisesti kokonaisuuden kannalta mahdollisimman hallittua kehitystä. Myös Suomen Säästöpankin pilkkomisen voidaan arvioida antaneen muille pankkiryhmille paremmat mahdollisuudet selviytyä kriisistä.

Vastaavasti myös Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenaliin siirtyneen taseen hallitulla hoitamisella on ollut merkitystä pankkien ja kiinteistömarkkinoiden näkökulmasta.

Suomen kansantalouden ja pankkijärjestelmän luottokelpoisuuden säilyttäminen mahdollisti myös valtion poikkeuksellisen suuren velanoton, johon se joutui turvautumaan 1990-luvun kriisivuosina, kun verotulot pienenevät ja erityisesti nopeasti kasvanut työttömyys lisäsi menoja.

Sakari Lehtiö

sakari.lehtio@kolumbus.fi

Sakari Lehtiö: Suomen pankkikriisin taustatekijät, luonne ja kriisinhoito erityisesti säästöpankeissa. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja, Sarja A-1:2004, ISBN 951-564-158-6, ISSN 0357-4652.

KTL **Tomi J. Kallion** väitöskirja tarkastettiin Turun kauppakorkeakoulussa 13.2.2004. Väitöstutkimus on nimeltään *Organisaatiot, johtaminen ja ympäristö – Organisaatiotieteellisen ympäristötutkimuksen ongelmista kohti yleistä teoriaa yritys-luontosuhteesta*. Vastaväittäjänä toimi KTT, dosentti **Anna-Maija Lämsä** Jyväskylän yliopistosta ja kustoksena professori **Satu Lähteenmäki** Turun kauppakorkeakoulusta. Väitöstutkimus kuuluu liiketaloustiede, johtamisen ja organisoinnin alaan.

Kauppatieteiden lisensiaatti Tomi J. Kallio on syntynyt Hyvinkäällä vuonna 1976. Hän on valmistunut kauppatieteiden maisteriksi vuonna 2000 ja kauppatieteiden lisensiaatiksi vuonna 2002 Turun kauppakorkeakoulusta. Tomi J. Kallio on työskennellyt Turun kauppakorkeakoulussa vuodesta 2000 lähtien assistenttina, yliassistenttina ja tutkijana.

Tomi J. Kallio

Ekologisesti kestävä liiketoiminta vaatii yhteiskunnalta tukea

Organisaatiotieteellinen ympäristötutkimus on runsaan vuosikymmenen mittaisen historiansa aikana kasvanut hämmästyttävän nopeasti pienistä puroista vuolaaksi virraksi. Alan taival on ollut erityisesti määrällisesti arvioituna kiistaton menestys. Tämän tutkimuksen keskeisen argumentin mukaan samalla kun diskurssi on paisunut nopeasti mitoiltaan suureksi, se on kuitenkin tullut myös alati fragmentoituneemmaksi. Tutkimuksessa organisaatio- ja johtamistieteellisen ympäristödiskurssin onkin esitetty olevan ajautumassa kriisiin. Kriisiytymistä ei kuitenkaan tule tulkita automaattisesti negatiiviseksi ilmiöksi, vaan potentiaalisesti positiiviseksi, luonnolliseen kasvuun liittyväksi tapahtumaksi. Jotta toivottava laadullinen kasvu voisi tapahtua, tulee diskurssin kyetä ns. kohtaamaan itsensä; toisin sanoen, alan tutkijoiden on kyettävä kriittisesti ja refleksiivisesti kysymään missä organisaatiotieteellisessä ympäristötutkimuksessa on onnistuttu, missä on epäonnistuttu ja mihin suuntaan diskurssia tulisi viedä. Toistaiseksi tällaista keskustelua alalla on ollut kuitenkin havaittavissa yllättävän vähän.

Tämän yleisen argumentin ohella tutkimuksessa on nostettu esiin kaksi erityistä organisaatiotieteelliseen ympäristötutkimukseen liittyvää ongelmaa: i) alalla ei ole kyetty tuottamaan kokonaiskuvaa itse tutkimuskohteesta, yritysten vihertymisestä ja ii) organisaatiotieteellinen ympäristötutkimus on para-

doksaalisesti irtautunut lähes tyystin ekologia-asta. Vaikka tutkimustietoa yritysten vihertymisestä on tuotettu runsaasti, vaikuttaa siltä, ettei alalla ainakaan toistaiseksi ole nähty tarvetta synteettiselle tutkimustiedolle. Ensin mainitun ongelman pohjalta tutkimuksessa on hahmoteltu perusteita yleiselle yritysten vihertymistä kuvaavalle teorialle. Mitä taas tulee jälkimmäiseen ongelmaan, on ilmeistä, että organisaatio- ja johtamistieteellinen ympäristötutkimus ei ole toistaiseksi kehittynyt kypsäksi, itsenäiseksi diskurssiksi, vaan toimii edelleen osin muiden perinteikkäämpien diskurssien aputyöläisenä. Oman teoriapohjan kehittäminen ei missään vaiheessa ole noussut alalla keskeiseksi tavoitteeksi, eikä oman tutkimuksen kiistatonta erityispiirrettä – yhteyttä luonnontieteisiin ja luonnonympäristöön – ole sisäistetty. Tältä pohjalta tutkimuksessa on hahmoteltu ajatuksia aidosti monitieteellisen ympäristötutkimuksen mahdollisuuksista ja tulevaisuudenkuvista.

Tutkimus on paitsi teoreettinen tarkastelu yritysten vihertymisen ilmiökentästä ja kriittinen katsaus kyseistä ilmiökenttää tutkivaan tieteenalaan, myös ennen kaikkea puheenvuoro ja argumentti tietentyypisen organisaatiotieteellisen ympäristötutkimuksen puolesta. Tutkimuksessa on korostettu synteettisen, osat yhteen kokoavan tutkimusotteen merkitystä, kriittisen, oman tieteenalan diskurssiin kohdistuvan reflektion tarpeellisuutta sekä aidosti monitieteellisen ympäristötutki-

muksen tulevaisuusvisiota. Kaksi ensin mainittua ovat tarpeellisia diskurssin oman nykytilan hahmottamisen kannalta, kun taas viimeksi mainittu viitoittaa tietä uudennlaiselle organisaatiotieteelliselle ympäristötutkimukselle.

Tomi J. Kallio
tomi.kallio@tukkk.fi

KTL Tomi J. Kallion väitöskirja: *Organisaatiot, johtaminen ja ympäristö – Organisaatiotieteellisen ympäristötutkimuksen ongelmista kohti yleistä teoriaa yritys-luontosuhteesta*. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja, Sarja A-3:2004, 453 s., ISBN 951-564-167-5, 951-564-168-3 (pdf), ISSN 0357-4652, 1459-4870 (pdf).

Tekniikan lisensiaatti **Seppo Ristilehdon** väitöskirja tarkastettiin Turun kauppakorkeakoulussa 6.2.2004. Väitöstutkimus on nimeltään Liiketoimintashokki - Tapaustutkimus laivanrakennus- ja autoteollisuusalan yritysten kriisiratkaisuista ja ohjaustoimenpiteistä. Vastaväittäjänä toimi professori **Matti Koiranen** Jyväskylän yliopistosta ja kustoksena professori **Raimo Nurmi** Turun kauppakorkeakoulusta. Väitöstutkimus kuuluu liiketaloustiede, johtamisen ja organisoinnin alaan.

Tekniikan lisensiaatti Seppo Ristilehto on suorittanut ylioppilastutkinnon Uudenkaupungin yhteislyseossa vuonna 1966. Hän on valmistunut diplomi-insinööriksi teknillisen korkeakoulun Tampereen sivukorkeakoulusta vuonna 1971 ja tekniikan lisensiaatiksi Tampereen teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1980. Seppo Ristilehto työskentelee johtajana Mannerheimin Lastensuojeluliitossa Helsingissä.

Seppo Ristilehto

Liiketoimintashokki kääntää yritysjohdon katseen toiminnan ytimeen

Tutkimuksessa tarkastellaan ulkoisesta, yrityksestä itsestään riippumattomasta syystä aiheutunutta tuotteiden menekien ennakoimatonta ja äkillistä loppumista, liiketoimintashokkia. Analysoinnin kohteena on seitsemän liiketoimintashokin läpikäynyttä yritystä laivanrakennus- ja autoteollisuusalalta. Tarkastelu tapahtuu avainjohtajan näkökulmasta: miten avainjohtaja tajuaa hätätilanteen, ja millaisilla ratkaisumalleilla yritys tai sen erillinen liiketoimintayksikkö avaintoimijan ohjaamana olemassaoloa kamppailusta selviytyy.

Vuonna 1989 tapahtui Suomen laivanrakennuksen lippulaivan, Wärtsilä Meriteollisuuden odottamaton konkurssi. Wärtsilän Meriteollisuuden alihankkijat joutuivat varoituksesta tilanteeseen, jossa yritysjohtajien oli pikaisesti tehtävä ratkaisuja ja toteutettava toimenpiteitä, joilla yrityksen olemassaolo turvattaisiin. Samantyyppinen tilanne syntyi Suomessa muutamaa vuotta myöhemmin, kun Uudenkaupungin autotehtaalta tyrehtyivät sopimusten vastaisesti Opel-autojen toimitukset Saksaan. Myös Saab-autojen kokoonpanovalmistukseen tuli muutoksia. Autotehtaan työn katoaminen merkitsi suuria vaikeuksia paitsi tehtaalle itselleen myös sen

alihankkijoille.

Tutkimuksessa havaittiin suurta yhteneväisyyttä eri tapausten välillä riippumatta siitä, että tutkitut yritykset olivat lähtöasetelmitaan, johtamiskäytännöiltään, voimavaroiltaan ja omistuspohjiltaan erilaisia. Ensimmäisenä hätätoimena oli kulutuksen asettaminen säästöliekille, henkilöstön lomautus. Alkoi sinnittely. Yritystä tai sen osaa ei haluttu lopettaa, vaikka toimintaedellytykset näyttivät olevan lähes olemattomien vaihtoehtojen varassa. Ponnistelua leimasi avainjohtajan selviytymisusko ja kunniantunto. Kriittisimmästä tilanteesta pyrittiin myös selviytymään huutamatta muita apuun.

Liiketoimintashokki piti yrityksen totutussa toimintalogiikassa: menekin romahdus vaimensi innostuksen lähteä uusille urille. Avainjohtajan toiminta muuntui yhdenasianliikkeen kaltaiseksi ja kaikki edesottamukset ymmärrettiin hallitsevan ydintehtävän kautta. Tutkitut yritykset olivat siten toiminnan uudistamispyrkimyksissään jäykkiä silloinkin, kun voimavaroja olisi ollut mahdollista suunnata toisaalle tai toimialalta olisi voitu jopa kokonaan irtautua. Yritys on historiansa vanki.

Seppo Ristilehto
seppo.ristilehto@mll.fi

Seppo Ristilehto:
Liiketoimintashokki.
Tapaustutkimus
laivanrakennus- ja
autoteollisuusalan
yritysten kriisiratkaisuista
ja ohjaustoimenpiteistä.
Turun
kauppakorkeakoulun
julkaisuja, Sarja A-
2:2004, ISBN 951-564-
162-4, ISSN 0357-4652.

Kauppa kohti keskitettyä ketjuliiketoimintaa

Kotimaisen kaupan rakenne on viimeisten vuosikymmenien aikana muuttunut dramaattisesti. Kauppa on joutunut yhä kovempien tehokkuusvaatimusten ja yhteiskunnan rakennemuutosten paineeseen. Kilpailun kiristyminen ja kansainvälistyminen on pakottanut kotimaisen kaupan puolustamaan omaa asemaansa entistä kurinalaisemmalla ketjuliiketoiminnalla. Tänä päivänä parhaiten menestyvät ne kaupalan yritykset, jotka toimivat vahvoilla konsepteilla ja ketjuliiketoimintamallilla. Perinteiset tukku-vähittäiskaupparakenteet ovat menettäneet asemiaan ja näistä malleista ollaankin luopumassa. Tämä selvä kehitystrendi on ollut havaittavissa jo runsaat 10 vuotta sekä Suomessa että kansainvälisesti.

Erittäin nopeasta ketjuuntumiskehityksestä huolimatta itse ketjuliiketoiminnan käsite

on vielä varsin epäselvä. Mitään yksimielisyyttä ketjuliiketoiminnan määrittelystä ei ole. Ketjuliiketoimintaa sivuavissa tutkimuksissa merkittävänä ongelmana on ollut asioiden erillisuus ja irrallisuus. Tämän raportin tavoitteena on luoda kokonaisvaltainen kuva ketjuliiketoiminnasta. Raportissa jäsennetään ketjuliiketoimintamallin sisältöä, logiikkaa ja johtamista.

Ketjuliiketoiminnassa ja sen johtamisessa on olennaista noudattaa kaikessa toiminnassa periaatteita loogisuus, johdonmukaisuus ja yksinkertaisuus. Näillä periaatteilla varmistetaan koko mallin tehokkuus ja toiminta sekä prosessien integrointi. Jos nämä periaatteet unohtuvat tai eivät toimi, seuraa epäloogisuutta ja epäjohdonmukaisuutta, joka pahimmillaan kaataa koko mallin.

Ketjuliiketoiminnalle määriteltyjen arvojen

on oltava kaikille ketjun jäsenille samat ja yhteisesti hyväksytyt. Arvojen ristiriitaa ei saa olla, koska silloin ketju ei toimi. Tärkein arvo on asiakkaiden tyytyväisyys ketjun toimintaan. Erityisen tärkeä on myös osaava, innostunut ja työhönsä tyytyväinen henkilökunta. Tutkimusten ja kokemusten mukaan näiden kahden arvon seurauksena tulee menestys.

Ketjukonseptin määrittäminen on strateginen prosessi, jonka määrittelyssä on ketjun menestys. Jos sen määrittelyt, lähtökohdat ja oletukset alkavat pettää, virhettä on vaikea tai mahdoton korjata operatiivisissa prosesseissa. Toisaalta on varmistettava, että operatiiviset prosessit todella toimivat laadukkaasti konseptin määrittelyssä lähtökohdista eivätkä elä omaa irrallista elämäänsä.

Matti Kautto & Arto Lindblom: KETJULIIKETOIMINTAMALLI: Sisältö, logiikka ja johtaminen. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Sarja B-1:2004. ISBN 951-564-169-1

Asiakastyytyväisyystutkimus hotelliympäristössä

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia luonnollisessa hotelliympäristössä, miten tyytyväiset ja vastaavasti tyytymättömät hotelli asiakkaat aikovat kertoa hotellikokemuksestaan muille ihmisille. Tutkimus suoritettiin eteläsuomalaisen kylpylähotellin asiakkaiden keskuudessa. Hotellin asiakkaille jaettiin lomakkeet kotona täytettäväksi heidän lähtiessään hotellista. Lomakkeessa kysyttiin heidän tyytyväisyytään tai mahdollista tyytymättömyyttään hotellin eri osastoihin ja palveluihin. Lisäksi kysyttiin aikovatko he mahdollisesti kertoa kokemuksestaan muillekin ihmisille ("Word-

of-Mouth Intentions"). Tutkimukseen vastasi yhteensä 321 hotelli asiakasta.

Tuloksena oli, että hotelliin tyytyväiset asiakkaat olivat erittäin halukkaita kertomaan hotellista muillekin ihmisille. Ne asiakkaat, jotka olivat erittäin tyytyväisiä, aikovat kertoa hotellista keskimäärin 15 muulle henkilölle: sukulaisille, tutuille ja kollegoille. Sitä vastoin hotelliin tyytymättömät asiakkaat eivät aikoneet olla niin aktiivisia. Toisaalta hotelliin täysin tyytymättömiä asiakkaita ei ollut kaiken kaikkiaan kovin paljon.

Jos on totta, että jokainen erittäin tyytyväinen asiakas suosittelee hotelliä keskimäärin

15 muulle ihmiselle, hotellijohdon kannattaa miettiä, voisiko tätä asiakkaiden suorittamaa suosittelutyötä käyttää tietoisesti hyväksi hotellin markkinoinnissa. Jatkotutkimuksen kannalta olisi tärkeää saada selville myös, miten aktiivisia erittäin tyytymättömät asiakkaat ovat, jota voidaan estää ennakolta heidän mahdollisesti tekemä negatiivinen markkinointityö. Erittäin tyytymättömien asiakkaiden kiinni saamiseksi esimerkiksi ns. "critical incidents technique" voisi olla käyttökelpoinen.

Juhani Kuokkanen: Hotel Customer Dis/Satisfaction and Word-of-Mouth Intentions: A Field Survey. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Sarja Keskusteluja ja raportteja 2:2004. ISBN 951-564-161-6 (sid.) 951-564-166-7 (pdf).

Vientirengaat kansainvälistymisen tukena

Tutkimuksessa on tarkasteltu Finpron, Teknologiateollisuuden ja Viexpon vuosina 1998-2002 organisoimia vientirengaita. Tutkimuksen tavoitteena oli arvioida, miten renkaisiin osallistuneiden yritysten kansainvälinen liiketoiminta ja osaaminen on kehittynyt renkaan aikana ja sen jälkeen sekä, miten vientirengastoimintaa pitäisi kehittää.

Valtaosalla vientirengaksiin osallistuneista yrityksistä kv. liiketoiminnan volyymit ovat renkaan käynnistymisen jälkeen pysyneet joko ennallaan tai kasvaneet. Tarkasteltaessa renkaan vaikutusta yritysten kv. liiketoiminnan kehitykseen kävi ilmi, että yritykset jatkautuvat kahteen ryhmään. Yli puolella yrityksistä renkaalla oli ollut jonkin verran tai

jopa merkittävästi vaikutusta.

Vientirengaat ovat onnistuneet kokonaisuudessaan ainakin kohtuullisen hyvin. Yritysten tyytyväisyydessä on kuitenkin suuria eroja. Renkaiden onnistuminen näyttääkin olevan yhteydessä erityisesti seuraaviin asioihin: 1) yritysten sitoutuminen kansainvälistymiseen ja yhteistyöhön yleensä, 2) yhteisvientiä rooli ja panostus, 3) yritysten välinen tiivis yhteistyö ennen rengasta, 4) yritysten yhteensopivuus ja renkaan synerginen kokonaistavoite sekä 5) tavoitteiden realistisuus ja ensimmäisten hyötyjen nopea saavuttaminen.

Tutkimuksen johtopäätös on, että vientirengastoiminnan asema on tarkoituksenmukaista säilyttää ainakin nykyisellä tasolla.

Mahdolliset lisäresurssit tulisi kohdentaa erityisesti yritysten kv. osaamista tukevan toiminnan kehittämiseen. Vientirengastoiminnan kehittämiseksi renkaat tulisi suunnata jatkossa lähinnä vain yrityksille, jotka tarvitsevat määräaikaista tukea aloittaakseen pysyvän, itsenäisen liiketoiminnan kohdemarkkinoilla. Jatkossa renkaita koordinoivien organisaatioiden tulisi keskittyä tiettyihin toimintamalleihin. Vientirengastoiminnan kehittäminen edellyttää myös eri osapuolten työnjaon selkiyttämistä sekä yritysten kv. osaamisen kehittämisen varmistamista.

Nummela Niina – Pukkinen Tommi: Nopeammin, tehokkaammin ja kauemmas? Vientirengaat kansainvälistymisen tukena. Kauppa- ja teollisuusministeriön tutkimuksia ja raportteja 1/2004. ISBN 951-739-749-6.

Varuskuntien toimintojen ulkoistaminen talusteorian valossa

Lisääntyvä markkinamekanismin hyväksikäyttö on nähty puolustusvoimissa keskeisenä keinona vastata muuttuvan yhteiskunnan asettamiin haasteisiin. Varuskuntien osalta tämä tarkoittaa sitä, että useiden tukitoimintojen ulkoistaminen, eli ostaminen varuskunnan ulkopuoliselta organisaatiolta, tulee pohdittavaksi tai on jo suoritettu.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on esittää talusteorian keskeiset *make-or-buy*-päätöksentekoon vaikuttavat tekijät ja soveltaa tätä teoriaa varuskuntien tukitoimintojen ulkoistamiskysymykseen. Keskeinen tarkastelutapa tutkimuksessa on liiketoimikustannusteoria. Lisänäkökulmina on huomioitu myös kyvykkysteoria sekä omistusoikeudellinen näkökulma.

Varuskunnan *make-or-buy*-päätöksenteosta täytyy huomioida puolustushallinnon erityispiirteet. Puolustushallinnon kriisivarmuuden tarpeen seurauksena voi olla tarpeen järjestää jotkin sellaisetkin toiminnot sisäisesti,

jotka puhtaasti liiketaloudellisesti ajatellen kannattaisi ostaa markkinoilta. Varuskuntien *make-or-buy*-päätöksenteko on muutoinkin hyvin monimutkainen asia, ja ulkoistamiseen ja sisäyttämiseen liittyvien vahvuuksien, mahdollisuuksien, heikkouksien ja uhkien takia panostuotannon järjestämisestä päätettäessä täytyy huomioida lukuisia tekijöitä. Teorian pohjalta ei monessa tilanteessa pystytäkään suoralta kädeltä sanomaan, mikä olisi edullisin tapa järjestää tietty varuskunnan tukitoiminto. Varuskunnissa löytyy kuitenkin myös sellaisia tukitoimintoja, joiden *make-or-buy*-valintaan teoriolla on selkeä näkemys.

Elias Oikarinen:

Varuskuntien toimintojen ulkoistaminen talusteorian valossa. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Sarja D-1:2003. ISBN: 951-564-159-4.

A Class of Solvable Stochastic Dividend Optimization Problems

The authors consider the determination of the optimal stochastic lumpsum dividend policy of a corporation facing cash flow uncertainty and present a set of general conditions under which the optimal dividend policy exists and is unique. The authors also consider a class of associated singular stochastic control and optimal stopping problems and demonstrate that increased flexibility does not only increase the value of a rationally managed corporation, it also increases the rate at which this value grows (i.e. Tobin's marginal q). The authors also analyze the sensitivity of the optimal dividend policy and its value to changes in the transaction costs and prove that increased transaction costs result into larger but less frequent dividend payments.

Luis Alvarez – Jukka Virtanen: A Class of Solvable Stochastic Dividend Optimization Problems: On the General Impact of Flexibility on Valuation. Publications of Turku School of Economics and Business Administration. Series Discussions and Working Papers 1:2004. ISBN 951-564-160-8 (sid.) 951-564-165-9 (pdf).

Valmistuneita JOULUKUU 2003 – HELMIKU 2004

Filosofian

tohtorin tutkinnot

Lindström Maarit

Loikas Antti

Kauppätieteiden

tohtorin tutkinnot

Kairisto-Mertanen Liisa

Lainema Timo

Lindblom Arto

Zettinig Peter

Kauppätieteiden

lisensiaatin tutkinnot

Lemmetyinen Arja

Oikarinen Elias

Viitala Tomi

Kauppätieteiden

maisterin tutkinnot

Aro Simo

Aulas Marja

Elevuori Antti

Elo Jasmina

Fingerroos Elina

Harju Kaarle

Heiskari Tiina

Hejazi Annukka

Hyyssalo Jussi

Jauhola Antti

Juvonen Petri

Karhu Riina

Karttunen Jussi

Kauppila Jani

Kenttä Ville

Korhonen Hanna

Koskinen Matti-Mikael

Koskinen Petteri

Kuusijärvi Pasi

Kylävainio Matti

Lahtinen Esko

Laine Juha-Pekka

Laine Kirsi Maria

Laipio Jaana

Laitinen Jukka

Latvanen Henri

Lehtinen Tiina

Lehto Mikko

Leino Stina

Lilius Anne-Mari

Lindblom Laura

Lorenz Harri

Lotila Pia

Mäki Lotta

Mäntymäki Matti

Nevakko Manne

Nieminen Kristiina

Nikkinen Satu

Nurmikko Sanna

Oivanen Suvi-Kristiina

Ojala Niku

Ojala Pirkko

Paasio Pasi-Matti

Palttala Markus

Pekkala Ville

Pitkänen Jussi

Porela Merja

Purhonen Tarina

Raitoharju Reetta

Ristiiluoma Jorma

Reimari Susanna

Rouhiainen Katja

Rouvali Kari

Saarenpää Anna-Mari

Salomaa Satu Anna-Maria

Selin Teemu

Sjöblom Ulla-Maija

Solakivi Tomi

Tammi Miika

Valtanen Karoliina

Vartiainen Seppo

Wesanko Tero

Vimpari Pekka

Vähä-Erkkilä Anni

Åkerlund Anna

Kauppätieteiden

kandidaatin tutkinnot

Karjalainen Merja

Kujanpää Johanna

Laipio Jaana

Rinne Hannu

PORIN YKSIKKÖ

Kauppätieteiden

maisterin tutkinnot

Nevaranta Minna

Sätälä-Merta Merja

Topi Krista

13.5.2004, Turku

Työpaja: Instituutitaloustieteen uusia näkökulmia
 Järjestäjä: Turun korkeakoulujen yhteiskunnallis-taloudellinen tutkimusyhdistys
 Lisätietoja: www.tukkk.fi/yltalous/kt/mvihanto/tyop.htm

17.5.2004, Turku

Yritysjohdon Talousfoorumi 2004
 Teema: Tietopääoma yrityksen menestystekijänä
 Järjestäjä: Turun kauppakorkeakoulu
 Lisätietoja: Mika Mattila, p. (02) 481 4326

5.-8.6.2004, Turku

Pohjoismaisten yliopistotiedottajien NUAS-konferenssi
 (Det Nordiska Universitets administrators samarbete)
 Teema: EXIT – för innovativ kommunikation
 Järjestäjä: NUAS ja Turun yliopistot
 Lisätietoja: paula.heino@utu.fi

14.-16.6.2004, Turku

ECIS2004 –konferenssi
 European Conference on Information Systems
 Teema: The European IS Profession in the Global Networking Environment
 Järjestäjä: Turun kauppakorkeakoulu
 Lisätietoja: info@ecis2004.fi,
 Birgit Haanmäki, p. (02) 481 4453

14.-15.6.2004, Tampere

Tulevaisuudentutkimuksen kansainvälinen konferenssi
 Teema: Toward Sustainable Futures – Tools and Strategies
 Järjestäjä: Tulevaisuuden tutkimuskeskus
 Lisätietoja: www.tukkk.fi/tutu/conference2004/
 Paula Hakola, p. (03) 2238 363

14.-17.6.2004, Tampere

Tulevaisuudentutkimuksen kansainvälinen kesäkoulu
 Teema: Kestävä tulevaisuus
 Järjestäjä: Tulevaisuuden tutkimuskeskus
 Lisätietoja: www.tukkk.fi/tutu/conference2004/
 Leena Jokinen, p. (02) 481 4598

17.6.2004, Turku

Eurooppalainen Yrittäjyyden Päivä
 Järjestäjä: TAD Centre, Turun kauppakorkeakoulu, ym.
 Lisätietoja: Ulla Hytti, p. (02) 481 4514

19.-21.8.2004, Turku

Pohjoismaisten yliopistorehtoreiden NUS-konferenssi
 (Det Nordiska Universitetssamarbetet)
 Teema: Forskningen i samhällens tjänst
 Järjestäjä: Turun yliopistot
 Lisätietoja: www.abo.fi/norden/nus

27.-28.8.2004, Turku

New Europe 2020: Visions and Strategies for Wider Europe –konferenssi
 Järjestäjä: Pan-Eurooppa Instituutti
 Lisätietoja: www.tukkk.fi/neweurope/,
 Satu Hietanen, p. (02) 481 4565

8.-10.9.2004, Turku

EISB -konferenssi
 Entrepreneurship, Innovation and Small Business Conference
 Teema: Uusi talus vanhenee
 – merkitykset ikääntyvälle yrittäjäkunnalle, yrityskannalle sekä taloudelle.
 Lisätietoja: www.tukkk.fi/sbi/EISB2004/,
 Ulla Hytti, p. (02) 481 4514

Port Payé
Finlande
PMM
20500/40

2

YHTEYSTIEDOT

TURUN KAUPPAKORKEAKOULU

Rehtorinpellonkatu 3, 20500 Turku
p. (02) 481 481
f. (02) 481 4299
www.tukkk.fi

PORIN YKSIKKÖ

Pohjoisranta 11, PL 300, 28101 Pori
p. (02) 627 2700
f. (02) 627 2727
www.pori.tukkk.fi

YRITYSTOIMINNAN TUTKIMUS- JA KOULUTUSKESKUS

Rehtorinpellonkatu 3, 20500 Turku
p. (02) 481 481
f. (02) 481 4268
www.tukkk.fi/ytkk

TULEVAISUUDEN TUTKIMUSKESKUS

Rehtorinpellonkatu 3, 20500 Turku
p. (02) 481 4530
f. (02) 481 4630
www.tukkk.fi/tutu

TULEVAISUUDEN TUTKIMUSKESKUS

Korkeavuorenkatu 25 A 2, 00130 Helsinki
p. (09) 6227 0471
f. (09) 6227 0081

TULEVAISUUDEN TUTKIMUSKESKUS

Hämeenkatu 7 D, 33100 Tampere
p. (03) 223 8361
f. (02) 481 4630

Turun kauppakorkeakoulu
tarjoaa virallisesti akkreditoitun, korkeatasoisen

Johdon eMBA

-ohjelman, 80 ov.

Ohjelma muodostuu itsenäisistä koulutusmoduuleista, joista
syksyllä 2004 alkavat seuraavat:

JOKO 28

Yleisliikkeenjohdollinen ohjelma.
Tietoa liiketoiminnan eri alueilta ja johtajuudesta.

GET 2

Global Executive Training Programme.
Globaalin liiketoiminnan ohjelma.

FUEL

Future Executive Leadership Programme.
Johtajuusohjelma tulevaisuuden haasteisiin.

Pääsyvaatimus: korkeakoulu- tai opistotasoinen tutkinto
sekä vankka kokemus johto- tai asiantuntijatehtävissä.

Hakuaika syksyllä 2004 alkaviin ohjelmiin päättyy 24.5.2004.

Lisätietoja ja hakulomakkeita:

TURUN KAUPPAKORKEAKOULU
Johtamiskoulutusinstituutti, puh. (02) 481 481
Eeva-Liisa Grönroos, Juhana Markkula, Kirsi Vitikainen
<http://www.tukkk.fi/mba>